

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

IZVOZ ZNANJA KOT POSEBNOST
AVSTRALSKEGA GOSPODARSTVA

Ljubljana, junij 2010

ANA MALNAR

IZJAVA

Študentka Ana Malnar izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Črta Kostevca, in dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 11. junij 2010

Podpis: _____

1 KAZALO

Uvod	1
1 Globalni trg znanja	2
1.1 Rast povpraševanja po višji izobrazbi	3
1.1.1 Pomen izobraževanja za gospodarstvo.....	4
1.1.2 Pomen izvoza znanja za gospodarstvo	7
1.1.3 Sporazumi in programi, ki promovirajo mednarodno izobraževanje.....	8
1.1.4 Globalizacija in mednarodno izobraževanje	8
1.1.5 Zagotavljanje kvalitete mednarodnega izobraževanja	9
1.2 Razlogi rasti povpraševanja po višji izobrazbi	10
1.3 Azija igra pomembno vlogo v svetovnem povpraševanju po višji izobrazbi.....	10
2 Širitev mednarodnih trgov znanja	11
2.1 ZDA.....	12
2.2 Velika Britanija	15
3 Avstralija in rast trga izvoza znanja	17
3.1 Liberalizacija avstralskega trga in z njim povezana gospodarska rast	17
3.2 Razvoj in aktivnosti, ki so omogočile Avstraliji pomembno mesto v prodaji lastnega znanja ..	19
3.2.1 Colombo načrt	20
3.2.2 Ostali sporazumi.....	20
3.3 Trenutno stanje avstralskega trga in gospodarstva.....	21
3.3.1 Kaj prispeva mednarodno izobraževanje v Avstralsko gospodarstvo?.....	23
3.3.2 Izkušnje študentov, ki so se odločili za študij v Avstraliji	26
3.3.3 Dejavniki, ki vplivajo na odločitev o destinaciji za študij	27
3.3.4 Model za odločanje med alternativami	28
3.3.5 Spremembe menjalnih tečajev valut	29
3.4 Mednarodni študenti po končanem izobraževanju v Avstraliji	31
3.5 Napovedi za prihodnjo rast.....	33
4 Slovenija in trg znanja	34
4.1 Slovenija kot članica Evropske Unije ter izmenjava študentov	34
4.2 Trenutno stanje na slovenskem trgu	36
4.3 Financiranje terciarnega izobraževanja	38
4.4 Šolnina.....	40
4.5 Nasveti za Slovenijo, če bi želela slediti avstralskem vzoru	41
Sklep	42

Literatura in viri	44
--------------------------	----

2 KAZALO SLIK

Slika 1: Dolgoročna rast mednarodnih študentov, ki študirajo v tujih državah.....	3
Slika 2: Število vpisanih tujih študentov v obdobju od leta 2000 do 2006.....	4
Slika 3: Model ekonomskega razvoja in rasti	5
Slika 4: Indeksi gibanja menjalnih tečajev med USD in CNY, INR ter THB.....	14
Slika 5: Liberalizacija trga in izvoz industrijskih izdelkov.....	18
Slika 6: Delež izvoza izobraževalnih storitev v celotnem izvozu storitev in delež izvoza izobraževalnih storitev v celotnem izvozu Avstralije.....	22
Slika 7: Najpomembnejše blago in storitve, ki jih Avstralija izvaža (v milijonih AUD).....	24
Slika 8: Indeksi menjalnih tečajev med AUD ter CNY, INR, THAI BAHT in USD.....	30
Slika 9: Število študentov po narodnosti.....	31
Slika 10: Demografski upad.....	36
Slika 11: Tuji študenti na študiju v Sloveniji, po narodnosti	37

3 KAZALO TABEL

Tabela 1: Privatni donosi glede na vložen kapital v izobraževanje za tiste, ki so zaključili terciarno izobraževanje (2004).....	6
Tabela 2: Mednarodni študenti na študiju v ZDA po državi porekla.....	12
Tabela 3: Tuji študenti po osnovnih virih sredstev financiranja.....	14
Tabela 4: Prihodki iz naslova izobraževanja mednarodnih študentov	23
Tabela 5: Prihodki od izobraževanja na visokošolski ravni.....	24
Tabela 6: Število in delež v celotnem številu mednarodnih študentov po nacionalnosti oktobra 2008.....	26
Tabela 7: Število mednarodnih in avstralskih študentov, ki so diplomirali v obdobju od leta 2004 do leta 2008.....	32
Tabela 8: Projekcija bodočega števila študentov in povpraševanje na trgu dela.....	34
Tabela 9: Število vpisanih študentov v terciarno izobraževanje.....	37
Tabela 10: Delež izdatkov za izobraževalne ustanove v BDP, po ravneh izobraževanja.....	39
Tabela 11: Javni, zasebni in mednarodni izdatki za izobraževalne ustanove	39

Uvod

Statistični podatki iz leta v leto kažejo na vse večje število študentov, ki želijo začutiti mednarodni utrip v procesu pridobivanja izobrazbe. Želja mnogih je izkusiti življenje v drugi državi, novem okolju ter preizkusiti svoje znanje na različnih področjih in si s tem pridobiti potrebne reference, ki bi potencialne delodajalce še posebej zanimale.

Iz podatkov, ki so podani na spletni strani OECD lahko razberemo, da se je število mednarodnih študentov v obdobju od leta 2000 do leta 2005 povečalo za 50 %. Število mednarodnih študentov se je najbolj povečalo v ZDA in v Veliki Britaniji, za približno 120.000 študentov, sledi Francija s povečanjem za 100.000 mednarodnih študentov in Avstralija s povečanjem za 85.000 mednarodnih študentov v istem obdobju. Hkrati raste tudi število študentov, ki se raje odločajo za različne mednarodne izmenjave v sklopu držav Evropske unije.

V času, ko se svetovna gospodarstva soočajo s svetovno recesijo, je novica o visoki donosnosti naložb v izobraževanje zelo pozitivna za univerze in države, ki ponujajo storitev mednarodnega izobraževanja. Zaradi negotovosti se mnogi odločajo za investicije v lastno izobrazbo, saj naj bi si s tem povečali možnost bodoče zaposlitve in zaradi tega v prihodnosti tudi prejeli višjo plačo. Poleg tradicionalnih izvoznih storitev izobraževanja prihaja v ospredje tudi Avstralija. Tako naj bi po nekaterih podatkih mednarodno izobraževanje, ki ga ponuja Avstralija v letu 2008, predstavljalo 7,5 % celotnega izvoza storitev te države. Celotna vrednost prodaje izobraževalnih storitev mednarodnim odjemalcem naj bi v letu 2008 znašala 14,2 milijard avstralskih dolarjev (v nadaljevanju AUD), v letu 2009 pa se je povečala na 17,5 milijard AUD. V avstralski zakonodaji lahko najdemo ene izmed najboljših zakonov, ki promovirajo in skrbijo za mednarodne študente in jim po končanem izobraževanju omogoča stalno nastanitev (Hall & Hooper, 2008).

Namen diplomskega dela je analizirati in tudi prikazati vlogo, ki jo ima izvoz izobraževalnih storitev v državah Commonwealtha. Tu bom še posebej predstavila Avstralijo, kot državo v kateri je možno začutiti zavzetost in pripravljenost privabiti študenta in mu prodati znanje in s tem tudi razvijati svoje gospodarstvo. Izvoz izobraževanja tako predstavlja zelo pomemben delež v celotnem avstralskem izvozu, hkrati pa je ena najbolj pomembnih storitev, s katero krepijo gospodarstvo. Na koncu diplomskega dela pa bom podala nasvete za Slovenijo v primeru, da bi želela slediti avstralskem vzoru.

Diplomsko delo je tako sestavljeno iz petih delov; uvoda, štirih vsebinskih poglavij in sklepa. V prvem vsebinskem poglavju bom obravnavala globalni trg znanja in ga analizirala z vidika povpraševanja in ponudbe mednarodnega izobraževanja. Predstavila bom države, ki so najbolj znane in imajo največje število tujih študentov v sklopu svojih izobraževalnih inštitucij.

V drugem delu bom na kratko predstavila stanje na univerzah Velike Britanije in v ZDA in jih primerjala s stanjem v Avstraliji. Velika Britanija in ZDA sta dva glava tekmeca na področju mednarodnega izobraževanja, ki jim Avstralija uspešno sledi. Zanimalo me je tudi, kateri so

glavni viri financiranja izobraževanja in kakšen ekonomski vpliv ima vpis velikega števila mednarodnih študentov na gospodarstvo in razvoj države.

V tretjem delu se bom osredotočila na Avstralijo kot eno od pomembnih destinacij mednarodnega izobraževanja. Analizirala bom trenutno stanje avstralskega trga in vpliv na samo gospodarstvo hkrati pa tudi aktivnosti, ki so jih posamezne inštitucije morale izvajati, da so se tuji študenti odločili prav za avstralske univerze. Zanimalo me bo predvsem, katere skupine študentov po narodnosti so najštevilčnejše in kakšen vpliv ima to na gospodarstvo države. Obravnavala bom tudi nekatere izmed anket, ki so jih naredili med mednarodnimi študenti in na kratko predstavila njihove rezultate ter zaključila z napovedjo za prihodnjo rast trga.

V četrtem poglavju bom prikazala, kakšno je trenutno stanje na slovenskem trgu in trg Evropske unije. Zanimalo me bo, kako se financira terciarno izobraževanje in koliko tujih študentov je vpisanih na slovenskih univerzah ter iz katerih držav prihaja največ študentov. Oblikovala bom tudi nasvete za Slovenijo, če bi le-ta sledila vzoru avstralskega izobraževalnega sistema. Na koncu diplomskega dela bodo v sklepu povzete splošne ugotovitve, do katerih sem prišla pri izdelavi diplomskega dela.

1 Globalni trg znanja

V prvem vsebinskem poglavju bom predstavila globalno stanje na trgu izobraževanja. Kot sem že omenila v uvodu, se je število študentov, ki so se odločili za mednarodni študij v državah OECD, od leta 2006 do 2007 povečalo za 3,3 % in sicer na več kot 3 milijonov študentov (Education at a Glance 2009, 2009, str. 3). Nekatere ocene napovedujejo rast števila mednarodnih študentov tudi v prihodnosti, pri čemer naj bi bilo do leta 2025 celo 8 milijonov mednarodnih študentov (Bourke et al., 2005, str. 9).

Mednarodni študent je po klasifikaciji UNESCO¹ in OECD²-ja tisti študent, ki je za namene študija zapustil svojo domačo državo in se preselil v drugo državo, v kateri bo zaradi študija ali pridobitve ostalih kvalifikacij živel.

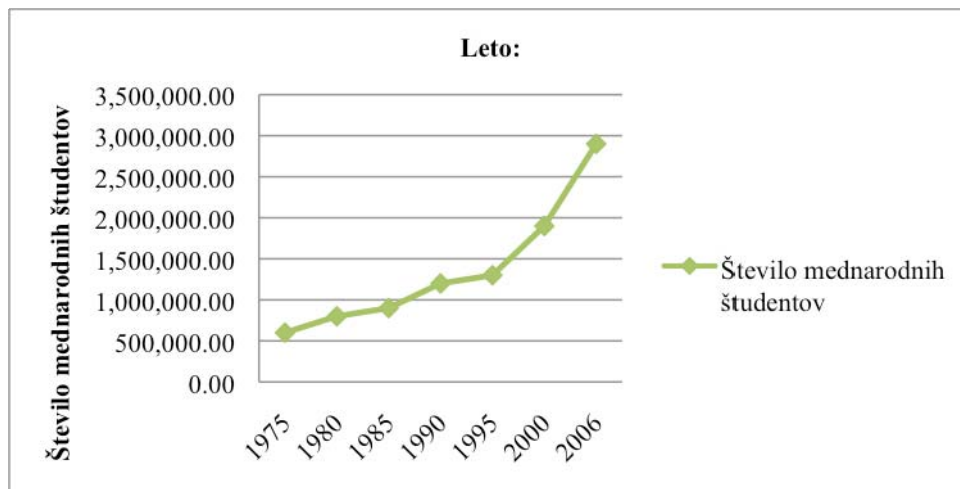
Ne tako dolgo nazaj je bilo izobraževanje v tujini, in to predvsem v državah, ki so bile tudi bolj gospodarsko razvite, stvar prestiža. Po drugi strani pa ne moremo trditi, da je danes izobraževanje cenejše kot leta prej, vendar pa obstaja veliko več možnosti, ki jih lahko študent izkoristi in si s tem pridobi izkušnje in potrebno znanje, ki mu bo omogočilo boljše izhodišče na domačem in globalnem trgu dela.

¹ UNESCO je kratica za United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo).

² OECD je kratica za Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj).

Število mednarodnih študentov se je v bližnji preteklosti zelo hitro povečevalo. Slika 1 prikazuje število vpisanih mednarodnih študentov med 1975 in 2006. Leta 1975 je bilo na svetovni ravni vpisano 0,6 milijonov mednarodnih študentov. To število je hitro rastlo in je v letu 2006 doseglo 2,9 milijonov vpisov. Rast je predvsem posledica globalizacije ter razvoja in rasti gospodarstev.

Slika 1: Dolgoročna rast mednarodnih študentov, ki študirajo v tujih državah

Vir: Education at a Glance, 2008, str. 353.

1.1 Rast povpraševanja po višji izobrazbi

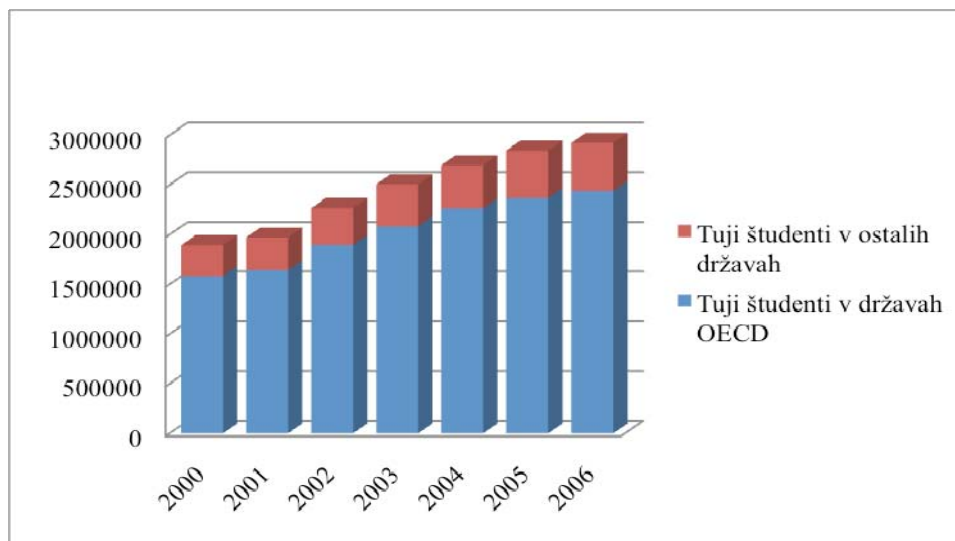
Zadnje popolnejše zajetje podatkov o številu mednarodnih študentov na svetu iz leta 2006 kaže, da je bilo v tistem trenutku približno 3 milijone tujih študentov, ki so se odločili izobraževati na eni izmed tujih univerz. Največje število teh študentov prihaja iz držav, v katerih je prisotna hitra gospodarska rast in razvoj. Prav potreba po boljše izobraženem kadru je prisilila mnoge študente, ki so imeli možnost, da nadaljujejo svoje izobraževanje na bolj znanih in tudi svetovno cenjenih univerzah (Priloga 1), da se odločijo za ta pomemben korak.

Globalno izobraževanje držav Evropske unije naj bi temeljilo na priporočilih Parlamentarne skupščine Sveta Evrope oziroma Resoluciji št. 1318 (2003), ki naj bi svoje članice spodbujala h globalnemu izobraževanju, saj naj bi s tem okrepile ozaveščenost o trajnostnem razvoju in bistvenem pomenu globalnega izobraževanja za pridobitev znanja in veščin, ki so potrebni za razvoj družbe. Udeleženci globalnega izobraževanja naj bi tako boljše razumeli in tudi sodelovali in vplivali na razvoj globalne družbe (Cabezudo et al., 2008, str. 8).

Tako obstaja trend rasti števila tujih študentov na univerzah in še posebej v državah, ki so gospodarsko zelo razvite, hkrati pa ponujajo visok življenjski standard. Kljub temu, da sta francoščina in španščina zelo razširjena svetovna jezika, je angleški jezik najbolj uporabljen jezik tako na poslovnem področju, v mednarodnih šolah in tudi v vsakodnevni komunikaciji med ljudmi. Prav zaradi tega so angleško govoreče države visoko pozicionirane pri izvozu znanja.

Glavni igralci na tem področju so tako Združene Države Amerike (v nadaljevanju ZDA), Velika Britanija, Avstralija, Kanada in Nova Zelandija. Leta 2006 naj bi po podatkih OECD Francija, Nemčija, Združeno Kraljestvo in Združene Države Amerike bile gostiteljice skoraj polovici vseh tujih študentov (Education at a Glance, 2008, str. 354). Kot vidimo na Sliki 2, je bilo v letu 2006, 2.924.679 mednarodnih študentov. Pomembnost držav OECD na tem področju je velika, saj je istega leta v eni izmed držav OECD študiralo 2.440.657 študentov.

Slika 2: Število vpisanih tujih študentov v obdobju od leta 2000 do 2006

Vir: Education at a Glance, 2008, str. 373.

Stroški življenja in mednarodni menjalni tečaj ter šolnine so zelo pomembni pri samem izboru države in univerze za študij. Vendar pa je od tega bolj pomembno tisto, kar jim bo diploma in izobraževanje v tujini v prihodnosti omogočilo v življenju. Posledično je ključnega pomena, kako je ta mednarodna izobrazba priznana in cenjena na trgu dela. Zaradi vse bolj konkurenčnega okolja pri iskanju zaposlitve naj bi prednost pri tem imeli tisti, ki se bodo sposobni spoprijeti z nenehnimi novostmi pri uporabi tehnologije ter hitro se spreminjajočem okoljem.

1.1.1 Pomen izobraževanja za gospodarstvo

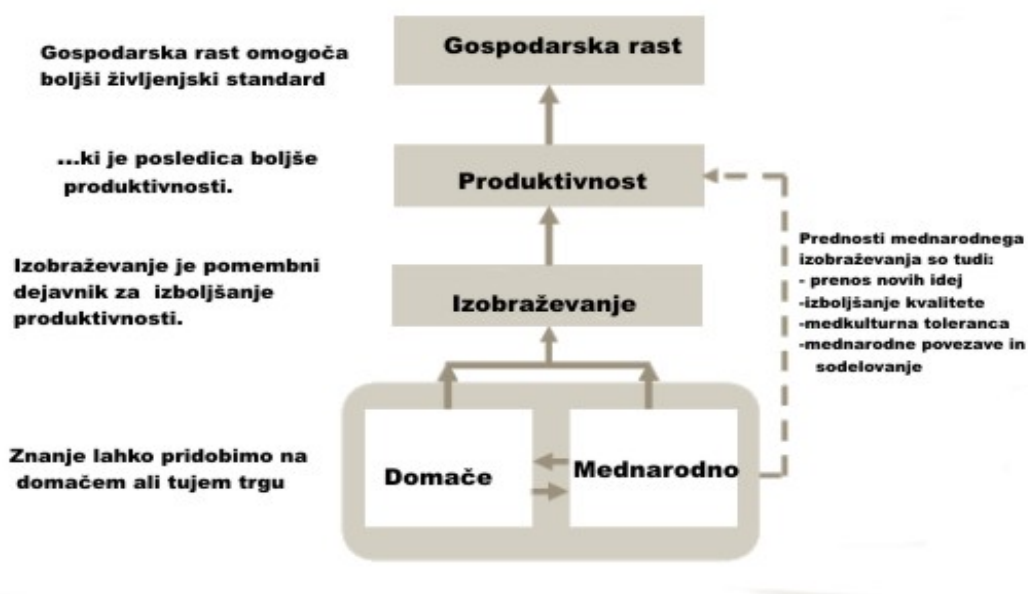
Eden najpomembnejših mehanizmov, s pomočjo katerega izobrazba vpliva na dobiček, je človeški kapital. Tako naj bi višja izobrazba vodila tudi v smeri večje in tudi bolj učinkovite udeležnosti na trgu dela. Udeležnost posameznih skupin na trgu dela v EU v letu 2007 predstavlja 68 % tistih, ki so zaključili obvezno šolanje, pri tistih z zaključeno srednjo šolo je bil ta odstotek nekoliko višji in je znašal 81 %. Največji odstotek vključenosti na trg dela je bil pri tistih, ki so zaključili univerzitetno izobrazbo in je v letu 2007 znašal 88 % (Jereb, 2009).

Po ocenah organizacije OECD naj bi se v najbolj razvitih državah več kot 50 odstotkov BDP ustvarjalo v tistih sektorjih, v katerih potrebujejo visoko izobražen kader. Na tem področju se tudi odpira največ možnosti za zaposlitev. Tako naj bi sektor, v katerem je več kot 40 % zaposlenih z visoko izobrazbo, največ prispeval k splošni rasti zaposlitev, medtem ko je sektor, kjer imajo zaposleni najnižjo izobrazbo, prispeval najmanj.

Družbena oziroma socialna ocena vključuje ocenjevanje pozitivnih eksternalij, zaradi večjega števila izobraženih in bolj kvalitetne sestave delovne sile ter pismenosti. Z večanjem stopnje izobraženega prebivalstva naj bi se večala tudi stopnja ekonomskega vpliva na gospodarstvo in s tem na gospodarsko rast in razvoj države (Slika 1).

Ekonomiste, ki proučujejo trg dela, zanima, kakšen je ekonomski vpliv oziroma ekonomska stopnja donosa za gospodarstvo in razvoj, ki naj bi izhajala iz izobraževanja in bolj primernih kadrov (angl. *Economics rate of return from education*). Kot vidimo iz Slike 3, je izobraževanje vitalnega pomena za gospodarstvo in vodi k večji produktivnosti, ki posredno vodi h gospodarskemu razvoju.

Slika 3: Model ekonomskega razvoja in rasti

Vir: CIE report, 2008, str. 7.

Konvencionalni oz. tradicionalni pristop primerja zaslužke tistih, ki so končali različne stopnje izobraževanja. S finančnega vidika pa naj bi bila to današnja vrednost pričakovanih bodočih zaslužkov. Najbolj preprosto je, ko posameznik v celoti financira svoje izobraževanje, hkrati pa korist oz. zaslužek, ki ga posameznik pridobi na temelju lastne investicije v izobrazbo, predstavlja denarni tok, ki ga lahko ovrednotimo oziroma ocenimo.

V državah z relativno visokimi dohodki je stopnja donosa na vloženi kapital v izobraževanje ponavadi nekoliko nižji v primerjavi z državami z nižjimi dohodki. V primeru primarnega izobraževanja je stopnja donosa naložb 20-odstotna za moške in 13-odstotna za ženske. Razlika

med stopnjama donosa je nekoliko manjša pri donosih, ki so posledica srednješolskega izobraževanja. V tem primeru moški v povprečju dosežejo 18-odstotno, ženske pa 14-odstotno donosnost na vloženi kapital. V državah OECD visokošolsko izobraževanje v povprečju prispeva 12-odstotno donosnost za moške in 11-odstotno donosnost za ženske (Education at a Glance, 2008, str. 183).

Pozitivni učinki izobraževanja se odražajo na ravni države preko ekonomske rasti (Coulombe et al., 2004). Tako naj bi bilo v državah članicah OECD vsako dodatno leto izobraževanja statistično pomembno in tudi povezano z 0,3-odstotno višjo stopnjo ekonomske rasti. Posameznik pridobi tekom šolanja različne izkušnje na vseh področjih življenja, saj se s tem viša tudi kakovost posameznikovega dela. Med mnogimi raziskavami, ki so se osredotočale na vpliv izobraževanja na gospodarsko rast, bi tudi izpostavila raziskavo, ki je potekala na Nizozemskem. Groott in van den Brink sta leta 2007 dokazala, da bi država s tem, ko bi se posameznik odločil na eno leto dodatnega izobraževanja, pri moškemu lahko prihranila med 2,5 in 5 % BDP in pri ženski med 1,2 in 2,8 % BDP (Jereb, 2009).

Tabela 1: Privatni donosi glede na vloženi kapital v izobraževanje za tiste, ki so zaključili terciarno izobraževanje (2004)

Države:	IRR		Direktni stroški		Oportunitetni stroški		Bruto plača		Učinek na brezposelnost		Učinek davkov		Učinek na socialne prispevke		Celotni vpliv	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Belgija	11,3	14,0	-1,4	-1,5	-22,4	-24,1	47,3	40,5	0,5	5,1	-21,5	-16,1	-4,8	-8,3	2,2	4,3
Kanada	9,4	9,1	-14,7	-14,7	-19,7	-19,7	45,5	46,3	3,3	2,1	-14,4	-12,3	-1,2	-3,4	1,2	1,6
Češka	29,1	23,8	-5,0	-5,0	-31,7	-32,3	41,6	39,3	7,1	8,7	-8,6	-8,0	-4,7	-4,6	1,3	2,0
Danska	4,4	4,1	-0,5	-0,6	-19,2	-26,5	48,0	47,3	-2,2	1,7	-26,7	-19,2	-1,5	-3,7	2,0	1,1
Finska	10,7	9,3	-0,9	-1,0	-28,4	-31,4	45,0	43,7	3,4	4,3	-18,8	-15,5	-1,9	-2,1	1,6	2,0
Francija	8,4	7,4	-2,8	-3,0	-30,2	-32,3	48,6	42,2	0,2	5,6	-11,7	-9,4	-5,3	-5,2	1,2	2,2
Nemčija	8,0	4,8	-2,2	-2,2	-25,6	-26,4	40,5	42,1	8,1	6,1	-17,0	-14,6	-5,2	-6,8	1,3	1,9
Madžarska	19,8	13,8	-5,2	-5,0	-19,6	-18,8	46,5	45,8	1,4	2,0	-21,4	-22,6	-3,8	-3,6	2,1	2,2
Irska	10,2	11,8	-2,3	-2,7	-27,0	-31,7	48,2	48,6	1,1	0,6	-19,4	-12,3	-1,4	-3,3	0,7	0,8
Koreja	9,0	11,2	-15,3	-15,0	-25,9	-29,9	48,4	49,0	1,1	0,7	-5,7	-1,6	-3,1	-3,4	0,5	0,3
N. Zelandija	8,6	11,9	-7,9	-9,5	-24,4	-29,2	49,5	47,7	-0,8	1,4	-16,4	-10,9	-0,4	-0,5	0,5	0,9
Norveška	7,4	8,8	-0,6	-0,7	-27,9	-33,5	46,7	46,3	2,8	2,8	-19,1	-13,0	-2,3	-2,8	0,5	0,9
Poljska	22,8	18,6	-7,2	-7,5	-27,1	-28,1	37,6	32,8	8,5	13,1	-4,7	-4,1	-10,9	-10,3	3,9	4,1
Portugalska	23,9	21,5	-4,5	-4,3	-26,2	-24,8	48,6	49,3	-1,4	-3,5	-13,4	-12,8	-4,4	-4,6	1,4	0,7
Španija	7,6	8,7	-6,4	-6,7	-28,4	-29,5	47,8	43,3	1,0	3,9	-12,7	-11,3	-2,4	-2,5	1,2	2,9
Švedska	5,1	4,2	-2,0	-2,6	-25,5	-31,4	47,4	45,2	1,5	4,6	-21,6	-13,7	-0,8	-2,4	1,1	0,2
Švica	10,3	10,2	-2,7	-2,7	-34,0	-33,7	46,9	48,2	2,8	1,2	-10,2	-7,7	-3,0	-6,0	0,3	0,6
VB	14,3	14,5	-7,7	-7,6	-27,6	-27,3	45,6	45,7	3,2	2,5	-10,9	-10,8	-3,7	-4,3	1,2	1,8
ZDA	11,0	8,4	-20,0	-20,7	-14,7	-15,2	46,1	46,6	3,0	2,3	-12,5	-11,1	-2,8	-2,9	0,8	1,1

Vir: Education at a Glance, 2008, str. 196.

Koristi dodatnega izobraževanja se med državami OECD zelo razlikujejo. Iz Tabele 1 lahko razberemo, da terciarno izobraževanje prinaša veliko koristi, na Češkem, Madžarskem, Poljskem in Portugalskem, z donosi od približno 20 do skoraj 30 %. Tako se v Veliki Britaniji in ZDA predvsem kažejo v večji meri potencialnega zaslužka, medtem pa je na Češkem prednost v tem, da imajo bolj izobraženi nižje stopnje brezposelnosti. Terciarno izobraženi imajo na trgu dela na Danskem, v Franciji in Nemčiji nekoliko nižje donose v primerjavi z ostalimi državami OECD, ki so v razponu od 5 do 8 %. Korist zaradi manjše stopnje brezposelnosti je nekoliko manj izrazita kot razlike pri plačah, davkih in neposrednih stroških izobraževanja.

1.1.2 Pomen izvoza znanja za gospodarstvo

Tuji študenti so vir denarja za države gostiteljice, saj je večina teh študentov zlasti na dodiplomski ravni in mnogi izmed njih niso subvencionirani in ne prejemajo štipendije. Subvencionirajo jih družine, ki jim pošiljajo denar (Open Doors, 2009a). Na takšen način se denar pretaka iz enega gospodarstva v drugo. V državi gostiteljici se zaradi večjega števila prebivalcev in s tem tudi potrošnikov, veča potrošnja, ki ima pozitiven vpliv na rast BDP-ja.

Različne države, ki so gostiteljice velikega števila mednarodnih študentov, spodbujajo rast števila le-teh z različnimi dogovori in sporazumi. Predvsem so to države, ki imajo pretežno starejšo populacijo in si na tak način želijo priskrbeti kvalitetno in zeleno delovno silo. Tako priskrbijo ustrezen delovni kader in z njim zapolnijo delovna mesta (Giannotis, 2009). Mnogi študenti tako prihajajo iz držav v razvoju, katerim naj bi se v skladu z razvojnim planom držav priskočilo na pomoč, tako da jih bogatejše države štipendirajo.

Mednarodni študenti prispevajo v avstralsko izobraževanje tudi z večanjem potrebe po posameznih kadrih, ki s povečano zaposljivostjo prispevajo k razvoju gospodarstva. V študijskem letu 2007/08 naj bi se zaradi povečanega vpisa tujih študentov na avstralskih univerzah dodatno zaposlilo 122.000 ljudi, od tega 33.482 v izobraževalnem sektorju. Marca 2009 se je število zaposlenih zaradi mednarodnih izobraževalnih programov povečalo za 1,2 % in je štelo 10,8 milijonov zaposlenih (The nature of international education in Australian universities and its benefits, 2009, str. 21). To je zelo dobra novica, saj vemo, da je siceršnji položaj na trgu dela zelo kritičen.

Univerze v Veliki Britaniji ustvarjajo 10 % celotnih prihodkov s tujimi študenti. Mednarodni študenti v državno blagajno tako prispevajo 2,5 milijarde GBP samo s plačevanjem šolnin, hkrati pa naj bi v širšo ekonomijo prispevali še enkrat toliko sredstev (More costs and cash for students, 2009). Mednarodni študenti ravno tako prispevajo 17,8 milijard USD v gospodarstvo ZDA. V primeru ZDA, 70 % vseh sredstev, s pomočjo katerih se študentje preživljajo, prihaja iz ostalih držav kar pozitivno deluje na gospodarstvo ZDA (Open Doors, 2009b).

1.1.3 Sporazumi in programi, ki promovirajo mednarodno izobraževanje

Eden od načinov, da si študent razširi obzorja v znanju tujega jezika, razumevanju tuje kulture in s tem tudi poslovnih navad je, da se odloči študirati tudi na tujih univerzah. Nekatere države OECD, še posebej tiste, ki so v Evropski Uniji, so naredile program in tudi podpisale sporazume, s pomočjo katerih spodbujajo migracijo študentov med državami, saj na ta način krepijo mednarodne vezi in širijo družbene vezi med državami (Education at a Glance, 2008, str. 352).

V Sloveniji je eden izmed glavnih programov, ki je na voljo mladim, ki želijo izkusiti vse prednosti mednarodnih izmenjav, Nacionalna agencija Movit NA Mladina. Ta agencija se je razvil v sklopu držav EU. Država Slovenija je odgovorna za njeno upravljanje, spremljanje in hkrati sam razvoj Agencije.

Ena oblika oziroma možnost izmenjave je tudi prek Evropske prostovoljne službe. V teh primerih je pomembno to, da Evropska unija večinsko financira te projekte in izmenjave, nekaj pa mora prispevati tudi posameznik. Za tiste, ki se še formalno izobražujejo, je na področju mednarodnega izobraževanja pomemben program Erasmus, Free Movers, Ceepus (Šimenc, 2008).

Erasmus je predvsem namenjen študiju ali usposabljanju v različnih izobraževalnih zavodih, držav članic EU. Omogoča usposabljanje v različnih ustanovah ali organizacijah.

Program Free Movers je namenjen študentom, ki so se odločili za izmenjavo s fakulteto, ki ima s Slovensko univerzo podpisan sporazum o sodelovanju. Za ta program je značilno, da vključuje sodelovanje tudi z državami, ki niso članice EU.

Za Slovenijo je posebej pomemben program izmenjave CEEPUS (angl. *Central European exchange program for University students*) oziroma program, ki je namenjen državam centralnega dela Evrope za izmenjave študentov med univerzami. V ta program je poleg Slovenije vključena tudi Albanija, Avstrija, Bolgarija, Češka, Črna gora, Hrvaška, Madžarska, Makedonija, Romunija, Poljska ter Slovaška in Srbija (Šimenc, 2008).

1.1.4 Globalizacija in mednarodno izobraževanje

Za delodajalce so zanimivi študenti, ki so v času študija bivali v različnih kulturnih okoljih in so zato kot diplomanti oziroma kvalificirana delovna sila bolj prilagodljivi na različna delovna okolja na različnih koncih vse bolj enotnega trga dela (Miklavič, 2008, str. 51).

Posledice globalizacije je možno začutiti tudi na področju izobraževanja, saj se mnogi študenti, ki živijo v razvijajočih se državah, odločajo za nadaljevanje svoje izobrazbe v državah, ki so percipirane kot bolj gospodarsko in družbeno razvite.

Največje število tujih študentov prihaja s področja Azije. Prevladujejo študenti iz Kitajske, Indije in Severne Koreje. Statistično gledano se ti študenti pretežno odločajo med tremi destinacijami: ZDA, Avstralija in Velika Britanija³. Največkrat je to posledica razvoja teh držav, saj so te države ekonomsko ter tudi razvojno odvisne od teh angleškogovorečih držav.

Mednarodni izobraževalni sistem je pod stalnim pritiskom zaradi nenehnega tekmovanja med posameznimi državami in njihovimi univerzami. To je predvsem značilno za ZDA in Veliko Britanijo, hkrati pa lahko opazimo, da se stopnja tekmovalnosti povečuje tudi na Kitajskem in to predvsem med univerzami, ki so izvorno iz ZDA ali Velike Britanije (Das, 2008). To je vidno med znanimi univerzami kot so Oxford, Cambridge, Harvard, itn.

1.1.5 Zagotavljanje kvalitete mednarodnega izobraževanja

»Globalizacija postavlja vse države pred temeljne izzive na vseh področjih izobraževanja. Ponuja nov način dostopa do ljudi, kultur, gospodarstev in jezikov. V tem smislu je na izobraževanje o globalnih vprašanjih mogoče gledati povsem v luči trga kot izboljševanje spretnosti in znanja, ki jih potrebujejo učinkoviti potrošniki in delavci v globalnem gospodarstvu za tiste, ki imajo dostop do trga (Cabezudo et al., 2008, str. 17)«.

Študent pri izbiri tehta različne prednosti, ki mu jih lahko nudi nadaljevanje študija v tuji državi in na izbrani univerzi. Tako študent pričakuje, da bo v primeru, če že plača šolnino, ki ni poceni, razvil svoje intelektualne sposobnosti in pridobil primerno izobrazbo, ki mu bo pomagala pri nadaljnji karieri. Vendar pa to ni vse, kar si študent želi pridobiti. Pomembno je tudi to, da so certifikati, potrdila o končanju študija oziroma diploma veljavni tudi v drugih državah, saj se v času globalizacije lahko pričakuje vstop na mednarodni trg dela. Dva pomembna dejavnika sta tudi kvaliteta in življenjski standard. Pomembno je, da je država bolj ugodna za življenje ter da je kvaliteta življenja boljša kot v domači državi, saj si študent želi začutiti napredek oziroma razvoj družbe. Vse se začne pri denarju. Tehta se med kvaliteto in ceno posameznih programov v različnih državah ter med samim potekom izobraževalnega programa (Abbott & Ali, 2005, str. 1). Analize anket, ki so jih reševali tajski študenti, kažejo na to, da so starši tisti, ki imajo največji vpliv na odločitev študentov o državi in programu študija. Kot razlog navajajo predvsem finančno plat, saj je družina tista, ki ga finančno podpira. Ankete so tudi pokazale, da študenti pomembne informacije o možnih destinacijah za študij dobivajo od agentov, vendar pa se največkrat odločajo o državi in programu na podlagi izkušenj prijateljev ali članov družine, ki jim lahko dajo informacije iz prve roke (Mazzarol & Soutar, 2002, str. 82 - 90).

Miklavič (2008) je mnenja, da naj bi tudi splošne veščine razlikovale tudi ameriške diplomante od evropskih. Evropski študenti oziroma diplomanti prihajajo na trg dela z bistveno bolj specializiranim znanjem, medtem ko je v ZDA več poudarka na splošnem znanju in veščinah,

³ Podatki o narodnosti sestavi tujih študentov v ZDA so prikazani v Tabeli 1, za Avstralijo pa v Tabeli 4.

kar naj bi omogočalo znatno boljšo prilagodljivost ob strukturnih spremembah in odzivnost na nove tehnologije. Tako naj bi bilo splošnejše izobraževanje koristnejše za gospodarstvo (Miklavič, 2008, str. 54).

1.2 Razlogi rasti povpraševanja po višji izobrazbi

Nekatere spremembe se zelo hitro uveljavijo in imajo takojšnji vpliv na celotno svetovno dogajanje. Po besedah Thomasa Friedmana (2000) naj bi internet deloval v smeri hitrega razvoja in globalizacije svetovnega trga.

Mnoge spremembe so imele vpliv na izobraževanje in so tudi pospešile sam razvoj ter popularizirale mednarodno izobraževanje. Spremembe so se začele zaradi globalizacije, ki je pustila sled na ekonomskem in socialnem področju ter spremembe v sistemu izobraževanja, ki omogoča masovno izobraževanje ter širitev demokratičnih načel v različnih državah (Hayneman, 2009).

Ta sprememba omogoča tudi usklajevanje med sicer neuskklajeno ponudbo in povpraševanjem po izobrazbi. To povpraševanje je predvsem usmerjeno v smeri talentiranih študentov, ki lahko prispevajo k razvoju ekonomije in družbe, hkrati pa tudi v vse večje povpraševanje po tehničnem znanju, ki je ključ za napredek in razvoj držav. Prav iz tega vidika je zelo pomembno imeti mednarodno bazo podatkov, iz katere bi lahko pridobivali informacije o novih potrebah in oblikah povpraševanja z namenom vpliva na družbene neenakosti.

V šestdesetih letih dvajsetega stoletja so bili izobraževani centri pogosto edini ponudniki izobraževalnih storitev v državi. V sedemdesetih in osemdesetih letih dvajsetega stoletja so države, ki niso bile na visoki stopnji razvoja, dobivale pomoč za razvoj, kar je tudi imelo pozitiven vpliv na širitev in ponudbo izobraževalnih inštitucij. Na odločitev, kam investirati kapital, vplivajo naslednji faktorji in to so zakoni o davkih (obdavčitev), možnost investiranja dobička, produktivnost in stroški dela ter družbena stabilnost (Hayneman, 2009).

»Izobraževanje ima močan vpliv na produktivnost, stroške dela in družbeno stabilnost. Hkrati pa zahteva po ekonomski rasti in bogastvu tudi primeren izobraževalni sistem (Hayneman, 2009)«.

1.3 Azija igra pomembno vlogo v svetovnem povpraševanju po višji izobrazbi

Več kot 50 % vseh študentov, ki končujejo svoje srednješolsko izobraževanje, živi v državah v razvoju. Predvsem so to države azijsko-pacifiškega območja, v katerih naj bi se število študentov v nasprotju z razvitim svetom povečevalo. Od osemdesetih let dvajsetega stoletja ni nobena regija toliko povpraševala po visoki izobrazbi kakor Azija. Študenti iz Azije po številu zasedajo

prvo mesto in predvsem študirajo na univerzah v Združenih državah Amerike, Avstraliji in Veliki Britaniji (Bourke et al., 2005, str. 6).

Vzrok tega, da je Azija glaven povpraševalec po višji izobrazbi, je zgodovinskega značaja, saj je leta 1966 Mao Zedong zaprl univerze na Kitajskem. V trenutku, ko so znova odprli vrata svojih univerz, so bili brez denarja, ki bi jim omogočil uspešen začetek. V devetdesetih letih dvajsetega stoletja je Kitajska znova začela vlagati denar v raziskave na univerzah z namenom razvoja in napredka svojih univerz (The global market in universities, 2008).

Azijske države so tipične predstavnice ekonomije v razvoju. Kot primer imamo Tajvan, ki celo spodbuja svoje študente na odločitev o mednarodni izobrazbi. Kljub temu, da je Tajvan država s 164 univerzami in 23 milijoni prebivalcev, se študenti raje odločajo za študij v tujini. Minister za šolstvo Ovid Tzeng je kot razlog spodbujanja študentov na študij v tujini navedel, da se vsi študenti ne ukvarjajo z enakim problemom, saj je pomembno pridobiti različna znanja za razvoj države (The global market in universities, 2008).

Leta 1978 se je Deng Xiaoping odločil, da bo vsako leto na izobraževanje in usposabljanje poslal 3000 študentov. Uspeh naj bi bil tudi v primeru, da se samo četrtnina teh študentov vrne nazaj na Kitajsko. Zaradi takih odločitev so se do leta 1990 soočili z odlivom možganov. V tistem času so naredili predlog, ki naj bi vse Kitajce, ki živijo v tujini, zavezovali k pomoč državi v obliki investiranja v državo ali kot konzultanti, ki bi pomagali pri ekonomskem razvoju države. V pričakovanju nadaljnjega razvoja so na Kitajskem od leta 2003 dovolili tujim univerzam, da ustanovijo svoje univerze na Kitajskem, vendar samo v primeru, če se odločijo za partnerstvo z lokalno univerzo (The global market in universities, 2008).

2 Širitev mednarodnih trgov znanja

Mednarodni izobraževalni sistem je pod stalnim pritiskom zaradi nenehnega tekmovanja med posameznimi državami in njihovimi univerzami. To je predvsem značilno za ZDA in Veliko Britanijo, hkrati pa lahko opazimo, da se stopnja tekmovalnosti povečuje tudi na Kitajskem. To so predvsem univerze, ki prihajajo iz ZDA ali Velike Britanije (Das, 2008). S samim razvojem industrije in zaradi uporabe nove tehnologije se bo povpraševanje po visoko izobraženih kadrih še naprej povečevalo. Zelo pomembno mesto na mednarodnem izobraževalnem trgu ima tudi Avstralija, ki je globalni ponudnik izobraževalnih storitev. Mednarodno izobraževanje, ki ga ponuja je v letu 2008, predstavljalo 7,5 % celotnega izvoza storitev Avstralije. Da bi lahko primerjala uspešnost avstralskega mednarodnega izobraževalnega sistema in njenih konkurentov, jih bom najprej predstavila.

2.1 ZDA

Med državami, ki ponujajo mednarodno izobraževanje, je še vedno najbolj priljubljena ZDA in njene univerze, kljub temu da je delež tujih študentov v upadanju. Zaradi velikih socialnih razlik med družbenimi sloji v ZDA, je mnogim družinam šolanje celo na domačih univerzah predrago. Kljub temu pa obstaja mnogo tujcev, ki si lahko privoščijo tako drago izobraževanje. Države OECD so uspešne pri širjenju znanja in delež tujih študentov nenehno narašča, vendar se ta rast lahko mnogo bolje opazi v državah izven EU. Kljub veliki konkurenčnosti na trgu ponudnikov mednarodnega izobraževanja, ima ZDA še vedno dvakrat več mednarodnih študentov kot pa Velika Britanija, ki ima 12 % tržni delež (Malley, 2007).

Izvoz storitev izobraževanja je pomemben vir za krepitev BDP-ja. Po donosnosti je na petem mestu in je eden najpomembnejših storitvenih dejavnosti. Vpis mednarodnih študentov pomaga, da inštitucije zadovoljijo kvoto vpisov in si s tem povečajo svoje prihodke, saj morajo tuji študenti kriti celotne stroške procesa izobraževanja. Zelo pomembno vlogo pri marketingu igra več kot 400 medsebojno povezanih organizacij pod imenom EducationUSA, ki skrbi za bodoče študente, ki se odločajo glede univerze, in jim tudi nudi vse potrebne informacije glede študija in samega življenja v ZDA.

Število mednarodnih študentov, ki si želijo pridobiti mednarodno izobrazbo na Ameriških izobraževalnih institucijah, se je po podatkih poročila Odprtih vrat (*angl. Open door*) v študijskem letu 2008/2009 povečalo za 8 % .V letnem poročilu izpostavljajo, da je bilo v tem letu vpisano 671.616 tujih študentov. Rast števila tujih študentov naj bi bil predvsem voden z večjim povpraševanjem in tudi vpisom študentov iz Kitajske in študentov iz Savdske Arabije. Študenti iz Savdske Arabije so štipendirani s strani lastne države, saj s tem želijo izboljšati znanje angleškega jezika in omogočiti lažje komuniciranje in razvoj države (Fischer, 2009).

Tabela 2: Mednarodni študenti na študiju v ZDA po državi porekla

Mesto:	Država porekla:	2007/2008	2008/2009	% delež	% sprememba
1	Indija	94.563	103.260	15,4	9,2
2	Kitajska	81.127	98.235	14,6	21,1
3	Južna Koreja	69.124	75.065	11,2	8,6
4	Kanada	29.051	29.697	4,4	2,2
5	Japonska	33.974	29.264	4,4	-13,9
6	Tajvan	29.001	28.065	4,2	-3,2
7	Mehika	14.837	14.850	2,2	0,1
8	Turčija	12.030	13.263	2,0	10,2
9	Vietnam	8.769	12.823	1,9	46,2
10	Savdska Arabija	9.873	12.661	1,9	28,2
	Ostali	241.456	254.433	37,8	5,4
	Skupaj	623.805	671.616	100,0	7,7

Vir: *Open Doors 2009 fast facts, 2009.*

Med desetimi najbolj številčnimi skupinami držav, iz katerih prihajajo tuji študenti, so v letu 2009 zabeležili povečanje števila v sedmih skupinah (Tabela 2). Študenti, ki prihajajo iz Indije so še vedno najštevilčnejši in to že osmo leto zapored. Glede na prejšnje leto se je število indijskih študentov povečalo za 9 %, kar skupaj predstavlja 103.260 indijskih študentov v ZDA. Druga največja skupina študentov, ki prihaja iz azijskega kontinenta, so kitajski študenti. Tudi ta skupina je beležila rast in je v tem letu dosegla 98.510 študentov, kar predstavlja 21 % rast glede na predhodno leto. Na tretjem mestu se nahaja Južna Koreja s povečanjem od 9 % ker predstavlja število od 75.065 študentov. Tudi Kanada in njeni študenti so zelo prisotni na trgu za izobraževanje v ZDA. Ta skupina se je povečala za 2 % in se s številom od 29.697 študentov uvrstila na četrto mesto, pred Japonsko. Število japonskih študentov v ZDA je že četrto leto zapored v upadanju. V letu 2009 je bilo skupaj vpisanih 29.264 študentov, kar je za 14 % manj kot leto prej. Tudi število študentov iz Tajvana se je zmanjšalo za 3 % in trenutno znaša 28.065. Število študentov, ki prihajajo iz Mehike, je ostalo nespremenjeno in tudi v letu 2009 štel 14.850 študentov. Zmanjšanje števila je bilo prisotno tudi pri študentih iz Tajske za 3 % in Indonezije za 2,4 % (Open Doors, 2009b).

Po podatkih, ki so bili objavljeni v poročilu Open Doors (2009), naj bi se največ študentov odločilo za študij na Univerzah v Kaliforniji. To število se je letos povečalo za 10 %. Trenutno tam obiskuje predavanja 93.124 tujih študentov. Sledi New York z rastjo za 7 % kar predstavlja skupino od 74.934 tujih študentov in Teksas, ki se nahaja na tretjem mestu z 12 % letno rastjo in 58.188 študenti.

Poslovne vede in management so še vedno najbolj popularne smeri mednarodnih študijev. O popularnosti teh smeri med tujimi študenti govori 21 % delež, hkrati pa se je število vpisov na to smer v letu 2009 povečalo za 12 %. Sledi strojništvo z 18 odstotnim deležem in povečanjem za 11 %. Matematika in računalništvo sta na tretjem mestu po popularnosti z letnim povečanjem za 10 %. Popularnost študija intenzivne angleščine se je v letu 2009 zmanjšala za 1 %. Leto prej je ta študij beležil 15 % povečanje vpisa tujih študentov.

Po podatkih ministrstva mednarodni študenti prispevajo 17,8 milijard USD v gospodarstvo ZDA, s tem ko plačujejo šolnine in stroške življenja v ZDA. Visokošolsko izobraževanje je med najbolj donosnimi storitvenimi dejavnostmi. S tem, ko plačujejo knjige in ostale potrebščine za študij, stroške preživetja in bivanja, krepijo gospodarstvo države, v kateri študirajo. Po raziskavah, ki so jih naredili med tujimi študenti in rezultatih, ki so objavljeni v poročilu Open Doors, naj bi 65 % vseh tujih študentov pridobilo sredstva za študij iz družinskih virov. 70 % vseh sredstev, s pomočjo katerih se študentje preživljajo, prihaja iz ostalih držav, predvsem so to države, od koder prihajajo.

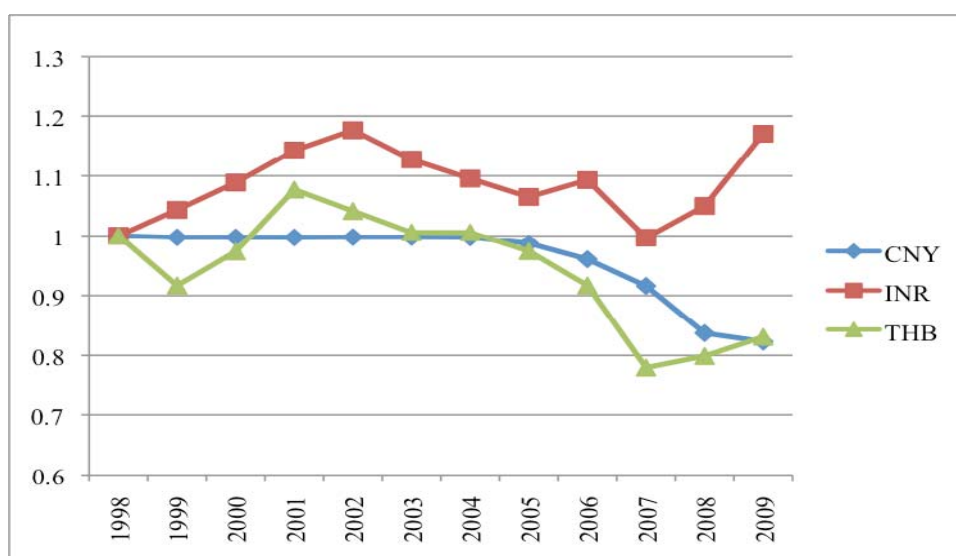
Tabela 3: Tuji študenti po osnovnih virih sredstev financiranja

	2007/2008	2008/2009	% celotnega	% spremembe
Osebni viri in družina	388.821	435.879	64,9	12,1
Univerza v ZDA	161.633	152.457	22,7	-5,7
Državna subvencija/univerza doma	21.085	24.850	3,7	17,9
Državna subvencija ZDA	3.282	4.030	0,6	22,8
Privatni sponzor v ZDA	6.013	7.388	1,1	22,9
Tuji privatni sponzor	6.522	6.043	0,9	-7,3
Mednarodna organizacija	1.390	1.343	0,2	-3,4
Delodajalec	29.399	33.581	5	14,2
Ostali viri	5.660	6.045	0,9	6,8
SKUPAJ:	623.805	671.616	100	7,7

Vir: Open Doors, 2009a.

Pomembno vlogo pri povečanju števila študentov na ameriških univerzah je igrala tudi depreciacija ameriškega dolarja glede na glavne valute sveta. Z vsakim zmanjšanjem menjalnega tečaja se bo strošek izobraževanja in hkrati tudi preživljanja zmanjšal (Schworm, 2008). Gibanje menjalnih tečajev glede na ameriški dolar je prikazan tudi na Sliki 4.

Slika 4: Indeksi gibanja menjalnih tečajev med USD⁴ in CNY⁵, INR⁶ ter THB⁷

Vir: X-rates.com, Historic Lookup, 1998 – 2009.

S pomočjo indeksov gibanja menjalnih tečajev sem želela preveriti, kaj se je dogajalo s posameznimi valuta. Za namen te analize sem najprej izračunala povprečne letne menjalne tečaje

⁴ USD je kratica za United States Dolar (ameriški dolar).

⁵ CNY je kratica za Chinese Yuan (kitajski yuan).

⁶ INR je kratica za Indian Rupee (indijski rupij).

⁷ THB je kratica za Tailand Baht (tajski baht).

za ameriški dolar (1 USD). Te podatke sem izračunala iz povprečnih mesečnih menjalnih tečajev med USD in CNY, USD in INR ter USD in THB. Da bi podatke lahko primerjala, sem iz povprečnih letnih menjalnih tečajev izračunala indekse gibanja menjalnih tečajev. Bazno leto pri izračunu indeksov menjalnih tečajev je leto 1998 (leto 1998=100). V primeru, da je indeks večji od 1 je USD apreciral, če je manjši od 1 je depreciral.

Kakor raste povpraševanje tujih študentov po izobrazbi v ZDA, saj naj bi si s tem omogočili boljšo prihodnost, tako raste tudi povpraševanje ameriških študentov po študiju v tujini. Število le teh se je od leta 1985 do leta 1999 povečalo od 45.000 na 140.000 študentov in je v letu 2009 doseglo število od 241.791 (Open Doors, 2009b).

Tu se postavlja vprašanje, ali je izobraževalni sistem v ZDA še vedno konkurenčen glede na ostale države, ki so svetovni ponudniki izobraževanih storitev. Kljub temu, da je v ZDA veliko število mednarodnih študentov in je izvoz izobraževalnih storitev na visoki ravni, se trg bolj razvija in sama ponudba raste hitreje v ostalih državah, ki ponujajo enake storitve. Delež tujih študentov se je od leta 1990 do leta 2001 zmanjševal iz 40 % deleža na nekaj manj kot 30 % in je leta 2006 dosegel 20-odstotni delež. Takemu upadu je botroval teroristični napad, ki se je zgodil 11. septembra 2001 in je s tega vidika študij in tudi samo življenje v ZDA, percipirano kot bolj rizično. Iz tega vidika je bilo logično, da se bo zmanjšalo število vpisov tujih študentov prav zaradi bojazni terorizma, saj če že plačujejo tako visoke cene za vpis na univerze, ne želijo tvegati tudi svojega življenja. Pomembno je, da se študent počuti varnega. Drugi razlog je v tem, da so šolnine na fakultetah zelo drage za študente iz različnih držav sveta in se iz tega razloga odločajo za države, ki imajo ravno tako kvaliteten in svetovno priznan šolski sistem, vendar pa so stroški življenja in vpisnine nekoliko nižji. Potencialne kandidate pa ravno tako odbijajo zahteve po dodatnih certifikatih iz angleškega jezika, saj menijo, da naj bi zadoščalo znanje in certifikati, ki so jih pridobili v času šolanja. Problem se tudi pojavlja pri sami diskriminaciji tujih študentov, saj jim niso omogočene enake možnosti, predvsem pa finančna pomoč ali celo možnost kreditiranja (Fischer, 2009).

Iz teh podatkov lahko razberemo, da je mednarodno izobraževanje postalo bolj globalno in se je konkurenčnost med državami povečala. Prav zaradi ponudnikov enakih storitev, kot je na primer Avstralija, se je zmanjšal monopol ZDA in njenih univerz nad ponudbo študija tujim študentom.

2.2 Velika Britanija

V nekaterih državah so tuji študenti postali pomemben finančni vir. To je za same institucije dvorezni meč, saj univerze na tak način lahko bogatijo, hkrati pa so takšni prihodki potencialno zelo volatilni v primeru, da pride do zmanjšanja števila študentov.

Britanske univerze ustvarjajo 10 % celotnih prihodkov s tujimi študenti. Vendar pa naj bi študija, ki jo je izvajala Institucija Združenega Kraljestva za visoko izobrazbo, prišla do informacije, da naj bi bil vsaki četrti tuji študent mnenja, da na britanskih univerzah nudijo zelo slabo izobrazbo

v razmerju z zelo drago šolnino. Tako mnenje naj bi imelo negativne posledice na odločitev potencialnih kandidatov za študij na britanskih univerzah (Malley, 2007).

V letu 2006/2007 naj bi se na britanske univerze vpisalo nekoliko manjše število tujih študentov, kot je bilo pričakovati. Po besedah Billa Romella naj bi to bila posledica uvedbe variabilnih šolnin (Rise in foreign students in UK, 2008). V študijskem letu 2007/2008 so vpisali za 6 % več študentov kot eno leto prej. Posledice povečanega števila vpisa naj bi bila tudi v tem, da so uvedli nekatere oblike državne pomoči. V istem letu se število britanskih državljanov, ki so se odločili nadaljevati študij na eni izmed univerz, ni spreminjalo. Klub temu pa so beležili 6 odstotno rast vpisov študentov s področja Evropske Unije in 7-odstotno povečanje števila vpisov študentov iz ostalih držav. To naj ne bi predstavljalo presenečenja, saj so mnoge univerze znižale šolnine.

Mnoge univerze so želele na zelo preprost način zaslužiti denar in so v zameno za potrdila o vpisu prodajala prosta študijska mesta. Na tak način so omogočili lažji vstop v državo osebam, ki so si pridobile študentske vize. Da bi se take neregularnosti omejile, so za vstop v državo na podlagi študentskih viz uvedli bolj stroga pravila, hkrati pa bo univerza za legitimno potrditev vpisa študenta potrebovala tudi licenco za to odgovorne agencije v Veliki Britaniji (Coughlan, 2008). To število je odraz povečanja študentov, ki prihajajo iz Indije in Nigerije. Število študentov iz Indije se je tako leta 2007 povečalo za 15 % in se je s tem uvrstilo na drugo mesto po številu študentov, ki se odločajo za britanske univerze. Tudi v primeru Velike Britanije so kitajski študenti na prvem mestu (Overseas students one in seven, 2007).

Mednarodni študenti v državno blagajno prispevajo okoli 2,5 milijarde GBP samo s plačevanjem šolnin, hkrati pa ocenjujejo, da v širšo ekonomijo prispevajo še dodatnih 8,5 milijarde GBP. V letu 2007 je bilo na univerzah v Veliki Britaniji vpisano več kot 2,3 milijonov študentov, od tega je bilo tujih študentov nekaj več kot 330.000 (More costs and cash for students, 2009).

Tako ocenjujejo, da naj bi se v prihajajočih letih britanske univerze financirale predvsem iz naslova šolnin, ki jih plačujejo tuji študenti. Tako naj bi več kot 340 tisoč tujih študentov študiralo na britanskih univerzah, hkrati pa naj bi okoli 200 tisoč tujih študentov k izpitom britanskih fakultet pristopalo ker v domači državi (Overseas students one in seven, 2007). Posledice globalne krize se bodo čutile tudi na univerzah, saj je britanski parlament odločil, da je potreba po usklajevanju med izobraževalnim sistemom in trgom dela primarnega pomena.

Vladajoči so se odločili zmanjšati finančno podporo univerzam in jim tudi svetovali usmeritev v programe, ki bodo imeli direkten vpliv na razvoj in okrevanje njihove ekonomije. Zahtevajo več tehničnih znanj ter skrajšanje programov iz treh na dve leti študija. Na takšen način naj bi omogočili čimprejšnje vstopanje na trg dela in hkrati omogočili hitrejše okrevanje gospodarstva.

Tako naj bi finančna pomoč za visoko izobraževanje znašala 7,3 milijarde funtov, kar je za okoli pol milijarde funtov manj kot leta prej (Britanska sveučilišta bez budžeta, 2009).

V primeru, da se te napovedi uresničijo, bo to verjetno vodilo v globalno pandemijo, kjer bodo fakultete velike tovarne za ustvarjanje profitov s tem, da bodo iz naslova financiranja vpisovali še več tujih študentov.

3 Avstralija in rast trga izvoza znanja

Področja nekdanjih britanskih kolonij so danes zelo močne svetovne gospodarske sile. Tako je tudi za Avstralijo značilno, da ima napreden tip kapitalistične ekonomije, z bruto družbenim proizvodom na prebivalca, ki je zelo podoben glavnim zahodnoevropskim gospodarstvom. Raziskave OECD v letu 2007 so Avstralijo in njeno makroekonomsko politiko ocenile za zelo uspešno, saj je BDP države od leta 2000 rasel s povprečno 3-odstotno letno stopnjo (About Australia - a global economy, 2008).

Avstralija ima stabilno gospodarsko strukturo, ki jo je dosegla s pomočjo različnih, a vendar kontinuiranih in strukturiranih reform in zakonov, ki so jih začeli uporabljati že v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja. Ti ukrepi so botrovali temu, da je Avstralija danes ena bolj modernih in stabilnih gospodarstev, ki s pomočjo svojega regulacijskega sistema omogoča stabilno okolje za poslovanje tako domačim kakor tudi tujim podjetjem, ki iščejo odskočno točko za poslovanje v Azijsko - Pacifiški regiji.

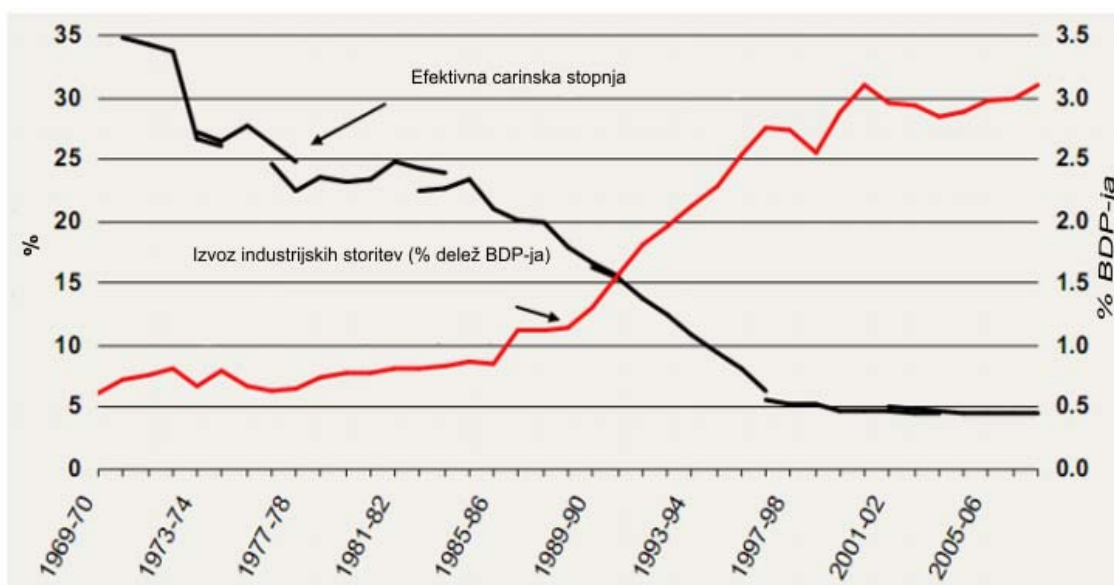
Prednost avstralskega gospodarstva je v naravnem bogastvu domačega ozemlja, kjer so nahajališča različnih rud, dragih in poldragih kamnov ter energetskih virov. Avstralija z odprtimi rokami sprejema tuje investicije in jim pripisuje glavne zasluge za naraščajoči življenjski standard in gospodarsko rast. Prestrukturiranje gospodarstva v zadnjih dvajsetih letih je spremenilo Avstralijo iz zaprte, uvozno usmerjene države, v mednarodno konkurenčno in izvozno usmerjeno ekonomijo. Končni cilj Avstralije je postati konkurenčni proizvajalec in izvoznik ne samo tradicionalnih kmetijskih in mineralnih proizvodov, temveč široko paleto proizvodov z visoko dodano vrednostjo, storitev in tehnologij. Avstralska mednarodna konkurenčnost temelji tako na sposobnostih, znanju, inovacijah in drznosti, kot tudi na domačih in mednarodnih informacijskih mrežah (Lenko & Makari, 2005, str. 3 - 5).

3.1 Liberalizacija avstralskega trga in z njim povezana gospodarska rast

Ena pomembnejših gospodarskih odločitev, ki je zelo pozitivno vplivala na napredek avstralskega gospodarstva, je bila ukinitvev različnih protekcionističnih tarif. K razvoju gospodarstva pa je ravno tako prispevala decentralizacija samega trga dela, drseči menjalni tečaj, hkrati pa tudi močna določitev in sama stabilizacija makroekonomskih ciljev (CIE, 2009, str. 7). Drseči tečaj avstralskega dolarja, deregulacija finančnih trgov, reforma državnih podjetij,

decentralizacija industrijskega sistema, sprostitve tržnih omejitev ter večja konkurenca so ustvarili bolj fleksibilno in odporno gospodarstvo (CIE report, 2009, str. 7).

Slika 5: Liberalizacija trga in izvoz industrijskih izdelkov

Vir: CIE report, 2009, str. 15.

Zmanjšali so ovire za trgovanje in povečali število investicij na posameznih trgih, kar je prispevalo k boljši konkurenčnosti med pomembnimi gospodarskimi sektorji. Vse te spremembe so močno vplivale na sam razvoj gospodarstva, predvsem pa davčni sistem, ki je veliko prispeval k zmanjševanju stroškov poslovanja, predvsem za izvoznike. Tako je primer stopnja davka na blago in storitve (angl. *GST*) 10 % in je enaka za vse blago in storitve. Vlada skuša tudi na produktiven način spodbujati poslovanje in investicije v razvoj in raziskave, s tem da omogoča določene davčne olajšave (CIE report, 2009, str. 17). Na takšen način odkrivajo mnoge invencije in inovacije, s katerimi lahko globalno operirajo in dosegajo prednost na teh področjih, hkrati pa pri samem izvozu se močno opirajo na prosto svetovno trgovino.

Vlada in državne agencije se trudijo doseči čim bolj svobodno trgovanje na področju storitvenih dejavnosti, saj je trgovanje z blagom manj kompleksna dejavnost kot pa trgovanje s storitvami. Članice WTO⁸ vključno z Avstralijo so podpisale prvi dokument s tega področja leta 1995, ki ga poznamo pod imenom GATS⁹ oziroma Splošni sporazum o trgovini s storitvami (Bourke et al., 2005, str. 3).

Vrh v Dohi je leta 2001 sprožil dodatna vprašanja in tudi pogovore, s katerimi naj bi se razbile ovire tako v trgovanju blaga kakor tudi storitev. McLachlan, Clark in Monday (2002) so raziskovali, kakšne prednosti bi imela Avstralija in njeno gospodarstvo v primeru, da bi se zmanjšale ovire pri trgovanju med državami. Prišli so do zaključka, da bi avstralsko

⁸ WTO je kratica za World Trade Organization (Svetovna trgovinska organizacija).

⁹ GATS je kratica za The General Agreement on trade in services (Splošni sporazum o trgovini s storitvami).

gospodarstvo zaslužilo dodatne 3 milijarde AUD, celotno svetovno gospodarstvo pa okoli 130 milijard USD.

Avstralija tako želi liberalizirati trgovanje s storitvami ter s pomočjo pogajanja v Dohi pospešiti izvoz avstralskih storitev. Prednosti za Avstralijo, ki izhajajo iz različnih pogodb o svetovnem trgovanju, predvsem iz strani izobraževanja, so (Bourke et al., 2005, str. 3):

- Pristop tujim trgovcem za avstralske institucije prek zmanjšanja različnih omejitev na tuje investicije.
- Posebno priznanje avstralskemu izobraževalnemu sistemu v drugih državah in pri samem iskanju zaposlitve.

3.2 Razvoj in aktivnosti, ki so omogočile Avstraliji pomembno mesto v prodaji lastnega znanja

Obstaja nekaj ključnih faktorjev, ki so omogočili hiter razvoj izobraževalnega sistema in s tem tudi sam izvoz izobraževanja. Ta razvoj je bil v zadnjih petindvajsetih letih predvsem posledica sprememb, ki so bile globalnega značaja, hkrati pa so k temu prispevale tudi različne spremembe v avstralskem izobraževalnem sektorju in sama državna zakonodaja ter predpisi.

V Avstralijo so še v osemdesetih letih dvajsetega stoletja prihajali študenti, ki niso bili rezidenti države in je njihove stroške šolanja delno ali pa v celotnem znesku krila avstralska vlada, vendar ob natančno določenem letnem številu razpisanih mest (Bourke et al., 2005, str. 12).

Leta 1985 so predstavili novi način oziroma pristop k vpisu za študij tujih študentov na avstralski univerzi. Najprej so se odločili, da bodo postavili nove kriterije za vpis tujih študentov na univerze in določili, da morajo ti študenti plačati šolnino v celotnem znesku, saj naj bi na tak način omogočili sam razvoj izobraževalnih institucij, ki naj bi posledično vodil do večjega izvoza izobraževanja (Hall & Hooper, 2008, str. 14).

K povečanju števila tujih študentov je prispeval tudi sam vizni režim, ki je olajšal vstop tujcev, ki so želeli študirati v Avstraliji, kar je posledično olajšalo tudi prihod njihovih družin. Pomembno je tudi to, da se je v tistem obdobju Azija in njeno gospodarstvo začelo hitreje razvijati in se je v skladu s tem tudi pojavila potreba po visoko izobraženem kadru, za katere pa ni obstajala primerna institucija v domačih državah. Ker primerne izobrazbe niso mogli dobiti doma, so se mnogi odločili za študij v državah, kjer so lahko pridobili primerno usposobljenost in tudi izobrazbo. To so bile predvsem angleško govoreče države z razvitim sistemom izobraževanja, kot so ZDA, Velika Britanija in Avstralija. Na takšen način so bile zmanjšane različne bariere vsaj na področju komunikacije med različnimi državami. S tem ko je prišlo do lažjega in boljšega sporazumevanja med posameznimi državami, je prišlo tudi do boljšega medkulturnega razumevanja.

3.2.1 Colombo načrt

V Avstraliji je dolgo obstajala ideja o »beli Avstraliji«, vendar so kmalu po 2. svetovni vojni opustili to idejo. Avstralija je spremenila svoj odnos do tujcev, še posebej tistih, ki niso bili evropskega porekla, s tem da je leta 1951 predstavila The Colombo Plan¹⁰, s pomočjo katerega naj bi krepila in bolj utrdila odnose z Azijo.

Tak dogovor, ki so ga predstavile Avstralija in Šri Lanka, naj bi omogočil državam, ki so manj razvite, različne oblike pomoči. S tem pa naj bi The Colombo Plan doprinesel k večji stabilnosti v celotni regiji, ki naj bi imel za cilj razvoj človeškega kapitala in s pomočjo izobraževanja doprinesel k spremembam v teh državah.

V sklopu tega je Avstralija do leta 1970 donirala 300 milijonov AUD državam v razvoju za uresničitev Colombo načrta. Pomoč je v te države prihajala v obliki prenosa znanja, hrane in pripomočkov ter z možnostjo izobraževanja študentov iz Azije, ki so prihajali v Avstralijo. Mnogi izmed teh študentov so se sčasoma vrnili nazaj v Avstralijo. Tako je v osemdesetih let dvajsetega stoletja večina tujih študentov študiralo s pomočjo državne pomoči, danes pa samo 1,6 % vseh tujih študentov štipendira ADS¹¹ program (Bourke et al., 2005, str. 12).

Danes v sklopu tega plana deluje 25 držav, ki vključujejo azijsko-pacifiške države, katere niso v sklopu Commonwealtha in države, ki so članice regionalnih skupin kot so to ASEAN¹² (angl. *Association of South East Asian Nations*) in SAARC¹³ (angl. *South Asean Asociation for Regional Cooperation*) (Bourke et al., 2005, str. 12).

3.2.2 Ostali sporazumi

Avstralska vlada se je odločila poiskati nove možnosti, s pomočjo katerih naj bi razvijala bilateralne odnose s pomembnimi državami - partnerji. Država je podpisnica mnogih bilateralnih pogodb, vendar pa bom v tem diplomskem delu predstavila samo nekatere bolj pomembne, ki so bistveno vplivale na povečanje števila tujih odjemalcev intelektualnih storitev.

Za Avstralijo je zelo pomembna bilateralna pogodba oziroma *Sporazum o prosti trgovini med Avstralijo in Združenimi državami Amerike* (angl. *Australian - United States Free Trade Agreement* ali AUSFTA¹⁴). Ta sporazum je stopil v veljavo 1. Januarja 2005 in ima pomemben vpliv na samo pomembnost avstralskega izobraževalnega sistema, ki naj bi omogočil nadaljnjo

¹⁰ The Colombo Plan je kratica za Cooperative Economic and Social Development in Asia and the Pacific.

¹¹ ADS je kratica za Australian Development Scholarships (Štipendije za študente iz držav v razvoju).

¹² ASEAN je kratica za Association of South - East Asian Nations (Združenje držav jugovzhodne Azije).

¹³ SAARC je kratica za South Asian Association for Regional Cooperation (Južnoazijska zveza za regionalno sodelovanje).

¹⁴ AUSFTA je kratica za The Australia - United States Free Trade Agreement.

rast izobraževalnega sektorja in s tem tudi izvoz. Pomembnost pogodbe je v tem, da so se ZDA obvezale, da bodo avstralsko blago in storitve obravnavale kot svoje lastne (angl. *National treatment*). S tem namenom je bila organizirana delovna skupina za profesionalne storitve, ki naj bi delovala v smeri obojestranskega priznavanja pridobljenih kvalifikacij. Tako naj bi študenti, ki so pridobili certifikat v eni izmed držav podpisnic, imeli enake možnosti za zaposlitev v obeh državah, saj naj bi bila izobrazba na enaki ravni in enako priznana od vseh udeležencev (Bourke et al., 2005, str. 58 - 59).

Pomemben bilateralni trgovinski sporazum je Avstralija podpisala s Singapurjem, *Sporazum o prosti trgovini med Singapurjem in Avstralijo* (angl. *The Singapore - Australia Free Trade Agreement*, SAFTA¹⁵). V Avstralijo prihaja veliko število študentov iz Singapura, ki naj bi se zaradi tega sporazuma še povečalo. Sporazum je stopil v veljavo 28. julija 2003. V skladu s to pogodbo mora Singapur ukiniti kvote Avstraliji in tudi ostale ovire, zaradi katerih so imela avstralska podjetja prej omejen dostop trgu. Zanimivo je tudi to, da singapurska vlada dodeljuje državne štipendije tudi za študij svojih državljanov na univerzah v Avstraliji (Bourke et al., 2005, str. 59 - 60).

Avstralija želi izboljšati bilateralne odnose s Tajsko na področju blaga in storitev ter investicij. V skladu s tem podpisanim dogovorom naj bi Tajsko dovolila avstralskim inštitucijam ustanovitev lastnih univerz v okolici Bangkoka, hkrati pa skušajo zaključiti pogajanja o prosti trgovini z Malezijo in doseči, da Malezijske izobraževalne inštitucije priznajo izobrazbo pridobljeno na avstralskih izobraževalnih inštitucijah.

Kitajska in Avstralija sta leta 2003 začeli pogajanja o trgovanju in ekonomskem sodelovanju za skupne možnosti razvoja študija. Ta pogajanja so končale leta 2005 in določile možnosti za prihodnje sodelovanje na področju izobraževanja. S sporazumom o prosti trgovini naj bi se umaknile omejitve na področju trgovanja oziroma pri ponudbi izobraževanja s tem, da bi obe državi sledili skupnemu razvoju in medsebojnemu priznavanju. Kitajska vlada podpira mednarodno izobraževanje in s tem tudi podpira in spodbuja svoje študente, da se odločijo za študij izven Kitajske. Prav to naj bi sčasoma krepilo in pozitivno prispevalo k spremembam v kitajskem izobraževalnem sistemu.

3.3 Trenutno stanje avstralskega trga in gospodarstva

Izobraževanje se je v Avstraliji hitro razvilo v zelo pomembno izvozno dejavnost. Tako je število tujih študentov, ki plačujejo celotno šolnino, hitro rastlo. Število tujih študentov, ki so se odločili za šolanje v Avstraliji, se je od leta 1982 in vse do danes povečevalo s povprečno 4-odstotno letno stopnjo rasti. V enakem časovnem obdobju pa naj bi se tudi delež izvoza izobraževanja v celotnem izvozu Avstralije povečal iz nekaj manj kot 1 % ter v letu 2008 dosegel približno 7,5-

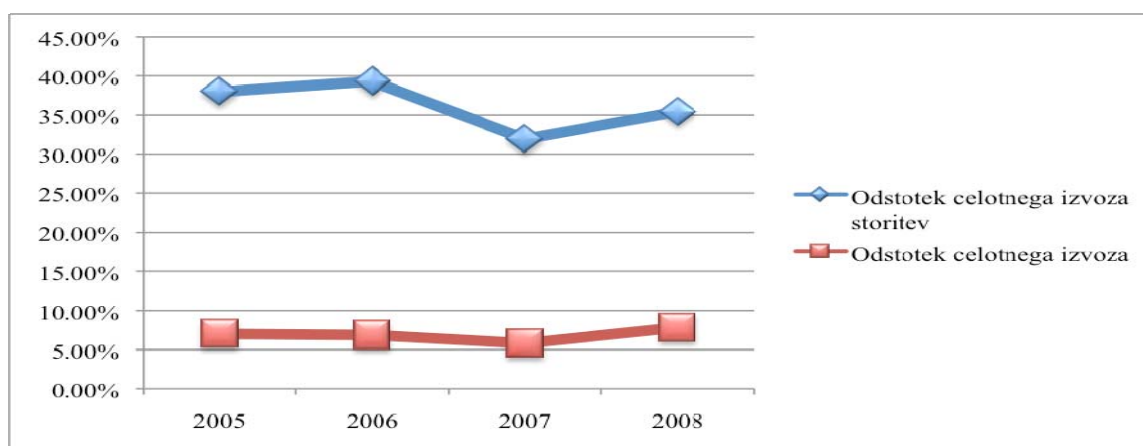
¹⁵ SAFTA je kratica za The Singapore - Australia Free Trade Agreement.

odstotni delež (Slika 6). Izvoz izobraževanja tako predstavlja zelo pomemben delež v celotnem avstralskem izvozu, hkrati pa je ena najbolj pomembnih storitev, s katero krepijo gospodarstvo.

Teh informacij si brez primerjave ne moremo dobro predstaviti, zato sem preverila, delež celotnega izvoza in kolikšen delež celotnega izvoza storitev predstavlja izvoz izobraževanja v ZDA in v Veliko Britanijo.

V letu 2008 je ZDA izvozila za 1,8 milijard USD blaga in storitev, od tega 551,6 milijonov USD v obliki storitev. Vrednost celotnega izvoza storitev je bila 15,54 milijonov USD. Tako je izvoz izobraževalnih storitev predstavljal 0,85-odstotni delež celotnega izvoza ZDA in 2,82-odstotni delež izvoza celotnih storitev (Baumgartner, 2009). Do podobnih podatkov sem prišla tudi v primeru Velike Britanije. V letu 2008 so izvozili za 422,401 milijonov GBP blaga in storitev, od tega je bilo storitev v vrednosti 170,758 milijonov GBP. Izvoz izobraževanih storitev je tudi v primeru Velike Britanije predstavljal le delček v celotnem izvozu storitev in je znašal 3,806 milijonov GBP. Procentualno gledano je izvoz izobraževalnih storitev predstavljal 0,9 % celotnega izvoza VB v letu 2008 in 2,23 % delež v celotnem izvozu storitev (Bunday, 2008, str. 50). Če primerjamo te tri države, lahko ugotovimo, da je avstralski izvoz najbolj odvisen od ponudbe izobraževalnih storitev mednarodnih študentom.

Slika 6: Delež izvoza izobraževalnih storitev v celotnem izvozu storitev in delež izvoza izobraževalnih storitev v celotnem izvozu Avstralije

Vir: G. Hall & K. Hooper, *Australian's export of education services*, 2008, str. 12.

Pomemben vpliv na te dogodke je sama ponudba in hkrati tudi pomoč tujim študentom, da na čim boljši in lažji način pristopijo k samemu izobraževalnemu sistemu, ki ga Avstralija ponuja.

Avstralski sistem izobraževanja ponuja dve obliki in pristopa k procesu izobraževanja:

- Prenos znanja na študente s pomočjo interneta, dopisovanja ali tako da avstralski profesorji potujejo v druge države in tam predavajo za tuje študente (angl. *offshore*),
- Tuji študenti prihajajo na študij v Avstralijo (angl. *onshore*).

Avstralsko ministrstvo za izobraževanje, znanost in usposabljanje ocenjuje, da je leta 2006 vsaj eden od štirih mednarodnih študentov v avstralskem izobraževalnem sistemu vpisan na avstralskih institucijah za izobraževanje izven avstralskega območja (Miliszewska, 2008, str. 79). To govori tudi o popularnosti avstralskih izobraževalnih institucij, ki so bile ustanovljene z namenom, da bi študentje lahko študirali v različnih državah izven Avstralije, ki so pod okriljem avstralskega izobraževalnega sistema.

3.3.1 Kaj prispeva mednarodno izobraževanje v Avstralsko gospodarstvo?

Najbolj pomembni podatki o uspešnosti avstralskega izobraževalnega sektorja so vsako leto predstavljeni na spletnih straneh državne uprave. Decembra 2009 so bili objavljeni končni rezultati uspešnosti avstralskega izobraževalnega sistema, ki so tudi uradni statistični podatki. V letu 2009 (Tabela 4) so mednarodni študenti, ki so se odločili za študij v Avstraliji, prispevali v gospodarstvo Avstralije 17,2 milijard AUD, kar je za 23,2 % več kot pa v letu 2008. 16,6 milijard AUD so tuji študenti prispevali v obliki plačila šolnin in za življenje v Avstraliji, ostalih 553 milijonov AUD pa znašajo prihodki avstralskih univerz, ki se nahajajo izven Avstralije.

Tabela 4: Prihodki iz naslova izobraževanja mednarodnih študentov

	Prihodek iz naslova izvoza izobraževanja	Iz naslova tujih študentov, ki se izobražujejo v Avstraliji	Iz naslova izobraževanja na avstralskih univerzah v tujini
	(v mio AUD)	(v mio AUD)	(v mio AUD)
2005	9,587	9,265	322
2006	10,733	10,371	355
2007	12,566	12,196	363
2008	14,164	13,726	438
2009	17,190	16,610	553

Vir: Research snapshot, 2009.

V Tabeli 5 sem želela prikazati posamezne vire prihodkov, ki prispevajo k rasti in razvoju izobraževalnega sistema. Kot vidimo iz tabele so največji viri prihodkov državna posojila, ki so v letu 2007 predstavljala kar 41,58-odstotni delež celotnih prihodkov visokošolskega izobraževalnega sistema ter kar 40,52-odstotni delež celotnega izobraževalnega sektorja. Drugi največji vir so šolnine in različni stroški za vpis na posamezne izobraževane institucije. Tako šolnine in stroški predstavljajo 21,82-odstotni delež prihodkov visokošolskega izobraževanja in 21,91-odstotni tržni delež celotnega izobraževalnega sektorja.

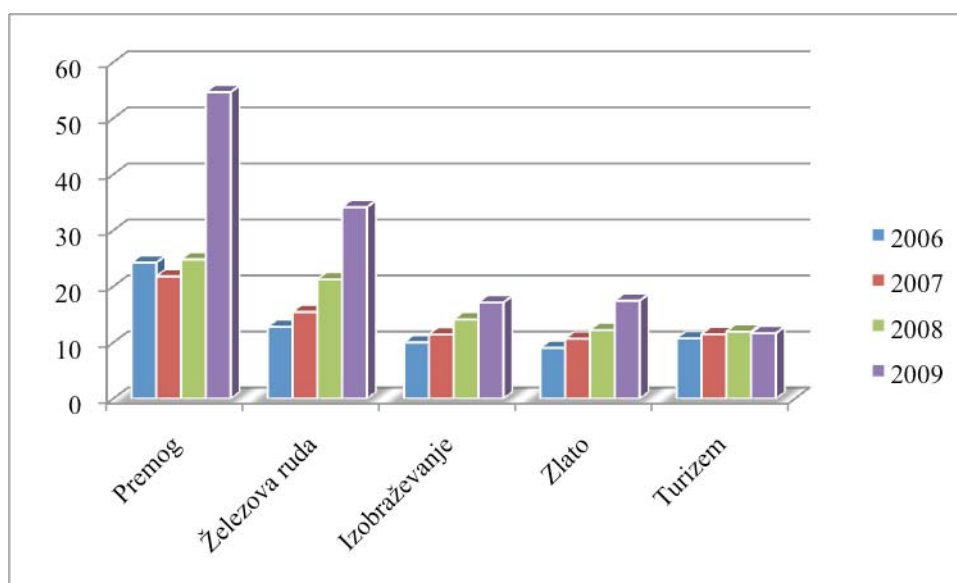
Tabela 5: Prihodki od izobraževanja na visokošolski ravni

	Visokošolsko izobraževanje:		Izobraževanje-skupaj:	
	v 000 AUD	%	v 000 AUD	%
Državna posojila	6.990.111	41,58	7.016.258	40,52
HECS-HELP-subsidije avstralske vlade	1.956.120	11,63	1.956.120	11,30
FEE-HELP-subsidije avstralske vlade	361.898	2,15	361.898	2,09
Država in lokalna finančna pomoč	369.849	2,20	691.297	3,99
Plačila vnaprej-študenti	452.370	2,69	452.370	2,61
Šolnine in stroški	3.669.017	21,82	3.793.402	21,91
Investicije-prihodek	829.320	4,93	837.062	4,83
Svetovanje in pogodbe	789.589	4,70	791.276	4,57
Ostalo	1.394.256	8,29	1.416.346	8,18
CELOTNI PRIHODKI V LETU 2007	16.812.530	100	17.316.029	100

Vir: Finance 2007, 2008, str. 8 – 29.

Da bi lahko prikazala pomembnost samega izvoza izobraževanja, ga bom morala primerjati z ostalim blagom in storitvami, ki jih Avstralija največ izvažata.

Slika 7: Najpomembnejše blago in storitve, ki jih Avstralija izvažata (v milijonih AUD)

Vir: Department of foreign affairs and trade, 2009.

Po zadnjih podatkih, ki so uradni pokazatelji mednarodne trgovine med Avstralijo in ostalimi trgi, so storitve izobraževanja v letu 2009 po pomembnosti izvoza zasedle četrto mesto, kar je nazadovanje za eno mesto. Na prvem mestu se še vedno nahaja premog, katerega vrednost izvoza ocenjujejo na 54,7 milijard AUD, sledi železova ruda s 34,2 milijard AUD ter zlato v vrednosti 17,5 milijard AUD. Izvoz zlata se je povečal vrednostno in ne toliko količinsko, saj je

ta zaradi globalne krize prevzel vlogo glavnega hranilca vrednosti. Izvoz izobraževalnih storitev je kljub temu še vedno najbolj donosna izvozna storitev. Kljub globalni gospodarski krizi, se je število mednarodnih študentov povečalo na avstralskih izobraževalnih inštitucijah, kakor v domovini tako tudi na univerzah v tujini. Na drugem mestu se nahaja turizem, ki je leta 2009 prispeval 11,7 milijard AUD. To predstavlja 2,8-odstotni upad v primerjavi s prejšnjim letom.

Avstralski sistem izobraževanja je zelo raznolik, saj ga tvori pet različnih smeri izobraževanja. V Avstraliji tako poznajo; visokošolsko izobraževanje, ELICOS¹⁶ oziroma intenzivni tečaj angleškega jezika za tuje študente, VET¹⁷, kjer študent pridobi teorijo in prakso za posamezen poklic ter navadne šole ter različni tečaji in študiji, ki ne vodijo do formalnega priznanja (Priloga 2). Dodiplomski in podiplomski študenti so vpisani na programe za visokošolsko izobraževanje in predstavljajo obliko izobraževanja, ki je najštevilčnejša in predstavlja 33,6-odstotni delež vseh mednarodnih študentov. Sledi poklicno izobraževanje in usposabljanje oziroma TAFE (angl. *Technical and further education*), ki je v letu 2008 predstavljal 32,3-odstotni delež tujih študentov v Avstraliji. Istega študijskega leta je bilo na ELICOS programe vpisano 23,1 % vseh mednarodnih študentov (International students enrolment up 20 %, 2008).

Med temi oblikami izobraževanja, ki so skupaj v letu 2009 prispevale v avstralsko ekonomijo 17,2 milijard AUD, se po deležu na prvem mestu nahaja visokošolsko izobraževanje. Visokošolsko izobraževanje je prispevalo 9,5 milijard AUD, kar je 57,1 % celotnih prispevkov mednarodnih študentov, ki študirajo v Avstraliji. Naslednji je VET, ki je prispeval 4,3 milijard AUD oz. predstavlja 26-odstotni delež.

Vsi državni teritoriji¹⁸ niso enako razviti in se tudi razlikujejo po priljubljenosti tujih študentov in njihovih odločitvah za nadaljevanje izobraževanja na posameznih univerzah v določenih mestih. Najbolj popularna destinacija za tuje študente je Novi Južni Wales (angl. *New South Wales*) kjer se tudi nahajajo najbolj popularne univerze v še bolj popularnem mestu Sydneyu. Tu so leta 2009 mednarodni študenti prispevali 6,4 milijard AUD. Sledi teritorialna država Viktorija in njeno glavno mesto Melbourne s 5,4 milijard AUD ter Queensland 2,37 milijard AUD. Manj popularna mesta za mednarodne študente so na območju Severnega teritorija (angl. *North Territory*) s 28 milijonov AUD in Tasmanija s 141 milijonov AUD (Research snapshot, 2009).

¹⁶ ELICOS je kratica za English language intensive courses for overseas students (Intenziven tečaj angleščine za tujce).

¹⁷ VET je kratica za Vocation education and training (Poklicno izobraževanje in usposabljanje).

¹⁸ Avstralija je deljena na 7 teritorialnih enot - teritorijev: Zahodna Avstralija, Severni teritorij, Južna Avstralija, Queensland, Novi Južni Wales, Viktorija in Tasmanija.

Tabela 6: Število in delež v celotnem številu mednarodnih študentov po nacionalnosti oktobra 2008

Nacionalnost	Število študentov	% delež v celotnem številu mednarodnih študentov	Rast števila glede na leto 2007
Kitajska	122.007	23,5	20,0 %
Indija	89.528	17,2	51,9 %
Koreja	34.379	6,6	3,4 %
Malezija	20.918	4,0	6,9 %
Tajska	20.724	4,0	11,1 %
Hong Kong	18.342	3,5	-5,0 %
Nepal	16.760	3,2	105,6 %
Indonezija	15.525	3,0	7,1 %
Vietnam	14.912	2,9	64,3 %
Brazilija	14.569	2,8	27,5 %
Ostali	151.463	29,2	9,6 %
Skupaj:	519.127	100	20,0 %

Vir: International student enrolments up 20 %.

Na avstralskih univerzah študira ogromno število mednarodnih študentov, ki prihajajo iz različnih držav sveta (Tabela 6). V letu 2008 je bilo v Avstraliji 122.007 kitajskih študentov, kar je 20-odstotno povečanje glede na leto 2007 in predstavlja 23,5-odstoten delež vseh mednarodnih študentov v Avstraliji. Sledi Indija s 51,9-odstotnim povečanjem glede na leto 2007 in 89.528 študenti v letu 2008. V primeru Hong Konga sem opazila, da je prišlo do 5-odstotnega zmanjšanja števila študentov glede na leto 2007. V letu 2008 je bilo v Avstraliji 18.342 študentov iz Hong Konga. Do največjega povečanja je prišlo pri številu študentov iz Nepala in to kar za 105,6 % glede na leto 2007.

3.3.2 Izkušnje študentov, ki so se odločili za študij v Avstraliji

V avstralski zakonodaji lahko najdemo ene izmed najboljših zakonov, ki promovirajo in skrbijo za mednarodne študente (Jackson & Dodd, 2009). Oktobra 2009 je vodja projekta mednarodnih izmenjav za Avstralijo, Tony Pollock, pohvalil vsa prizadevanja Avstralije, da je pridobila in tudi obdržala pomembno mesto kot gostiteljica mednarodnih študentov.

Po besedah Tonyja Pollacka (Jackson & Dodd, 2009) naj bi naredili raziskavo na vzorcu več kot 6000 študentov, ki naj bi potrdila pomembno mesto Avstralije kot države, za katero se odloča največ tujih študentov. Po teh podatkih naj bi bila uvrščena celo bolje od ZDA, Velike Britanije, Kanade in Nove Zelandije. Študenti so uvrstili Avstralijo na prvo mesto po številu in pomembnosti zakonodaje in zakonov, s katerimi varujejo tuje študente. Predvsem poudarja, da je Avstralija v zelo dobrem položaju prav zaradi tega, ker je članica Commonwealtha¹⁹ in tudi zaradi lastnih prizadevanj, saj se je ogromno naredilo prav zaradi komunikacije s študenti in državami, ki povprašujejo po mednarodnem izobraževalnem sistemu ter zagotavljanju primernih in obojestranskih zakonodaj in dogovorov.

Raziskave na mednarodnih študentih, ki študirajo po programu IDP²⁰, ki je največji ponudnik mednarodnega izobraževanja, so pokazale, da je po rezultatih, ki jih je Avstralija dosegla pri analiziranju uspešnosti ponudbe dosegla visoko prvo mesto tudi glede same varnosti tujih študentov. Po tej raziskavi naj bi Avstralija s 26 % zavzela prvo mesto, pred Veliko Britanijo in Kanado z dvajsetimi odstotki, Novo Zelandijo s trinajstimi ter ZDA s petimi odstotki.

Študenti iz Indije so dobro ocenili avstralsko zakonodajo, ki ureja status tujih študentov. Kot državo z najboljšo zakonodajo, med najbolj pomembnimi destinacijami za tuje študente, so jo z devetnajstimi odstotki uvrstili na prvo mesto. Z dvanajstimi odstotki ji sledi ZDA, Velika Britanija z enajstimi odstotki, Kanada z osmimi odstotki in Nova Zelandija z dvema odstotkoma.

Pomembno vlogo ima tudi pridobitev stalnega prebivališča po končanem izobraževanju. Na tem področju je Avstralija dosegla daleč najboljše rezultate, saj je s 47 odstotki najboljša država, ki omogoča nadaljevanje življenja tudi po pridobljenem poklicu in stalno naselitev v državi. To omogočajo tudi nekatere ostale države, vendar v zelo omejenem obsegu. V Avstraliji so taki imigranti zelo dobrodošli, saj so vitalni del ekonomskega razvoja.

3.3.3 Dejavniki, ki vplivajo na odločitev o destinaciji za študij

Ko se študent odloča za študij v tujini, tehta različne dejavnike, ki vplivajo na odločitev, v kateri državi ter na kateri univerzi bo študiral.

Avstralski državljani v Avstraliji lahko študirajo na bistveno lažji način kot tuji študenti. Vsi tuji študenti morajo plačati šolnine za tekoče leto vnaprej, kar lahko predstavlja problem mnogim študentom, saj imajo zraven stroškov šolnin še višje stroške za samo preživetje. Avstralski državljani lahko študirajo v skladu z avstralskim načrtom za izobraževanje, ki s finančnega vidika podpira svoje študente. Študenti v tem primeru dobijo različna državna posojila za namen študija in s tem omogočajo študij tudi tistim, ki si ga na drugačne načine ne bi mogli privoščiti.

¹⁹ Commonwealth oziroma Skupnost narodov je skupnost nekdanjih teritorijev Britanskega imperija (razen VB in Mozambik). Trenutno to skupnost tvori 57 samostojnih suverenih držav.

²⁰ IDP organizacija s pomočjo svojih pisarn v različnih državah priskrbi prve informacije in ponuja pomoč pri izbiri fakultet in pri vseh potrebnih birokratskih zadevah.

To državno posojilo oziroma subvencija, se mora vrniti v državno blagajno. Ko študent konča svoj študij, in se zaposli za polni delovni čas, začne z vračanjem sredstev (Giannotis, 2009). Za primerjavo cene vpisnine posameznih smeri sem v Prilogi 3 navedla tudi cene. V povprečju znaša šolnina 21.000 AUD (~13.900 €).

3.3.4 Model za odločanje med alternativami

Spremembe menjalnih tečajev imajo pomemben vpliv odločitev, v kateri državi bodo študenti nadaljevali študij. Pri tem moramo upoštevati tudi ostale možne destinacije, saj bomo edino na tak način dobili prave informacije o trenutno bolj priljubljenih destinacijah za mednarodne študente.

Model za odločanje med alternativami (Abbott & Ali, 2005, str. 9):

$$\Delta S = \int (\Delta Ed + \Delta Y + \Delta U) + C$$

ΔEd – variacija med menjalnim tečajem valute države, iz katere študent prihaja in valuto države, v kateri bo nadaljeval študij,

ΔY – variacija rasti BDP-ja v domači državi,

ΔU – predstavlja pomembnost in status Univerze v državi, za katero se je študent odločil,

C – konstanta.

Variacija menjalnih tečajev valute, variacije rasti realnega BDP-ja in status univerze imajo zelo pomemben vpliv na odločitev glede izbire destinacije. Gospodarska rast pomeni večanje obsega rasti BDP-ja in je prav zaradi tega pomembna tudi variacija rasti BDP-ja v domači državi. Rast BDP-ja v državah v razvoju je predvsem posledica večjih tujih investicij ali povečanega izvoza blaga in storitev v druge države. To je predvsem pomembno za države v razvoju, ki potrebujejo primeren kader za razvoj in vodenje podjetij in države, nimajo pa primernih izobraževanih institucij, na katerih bi pridobili pomembna znanja.

Po nekaterih raziskavah naj bi sprememba tečajev imela večji vpliv na študente iz ZDA in Japonske, kot pa na tiste študente, ki prihajajo iz držav z relativno nizkim BDP per capita (Abbott & Ali, 2005, str. 9).

3.3.5 Spremembe menjalnih tečajev valut

Kot sem že omenila, se tuji študenti soočajo še z ostalimi finančnimi izzivi, saj stroški preživetja mnogokrat presegajo življenjske stroške v njihovih domačih državah. Prav iz tega razloga so si prisiljeni najti cenovno bolj dostopna bivališča, ki so bolj oddaljena od študentskih naselij. Hkrati pa se morajo soočati tudi s tem, da jim študentske vize omejujejo možnost dela na 20 ur tedensko.

Najpomembnejši dejavniki pri tem so reputacija oziroma ugled fakultete in univerze, vsakodnevni življenjski stroški v državi in sam vtis glede države. Pri tem so pomembna tudi marketinška prizadevanja države, da privabi večje število tujih študentov ter zakonskih regulativ, kot so na primer študentske vize, ki omogočajo legalno bivanje v državi ter možnosti, da ima študent po končanem izobraževanju možnost za zaposlitev in življenje v tej državi. Med najpomembnejšimi faktorji je višina šolnine, ki lahko zelo variira med posameznimi univerzami, kaj šele med državami.

Med temi faktorji oziroma dejavniki sta višina šolnin in življenjski stroški dejavnika, ki sta zelo odvisna od menjalnih tečajev valut med valuto domače države in valuto države, za katero se odločamo (Abbott & Ali, 2005, str. 1).

Mednarodni trg izobraževanja na področju visoke izobrazbe je postal eden izmed bolj pomembnih dejavnosti mnogih držav zadnjih deset let. Najbolj znana in tudi popularna destinacija za izobraževanje za pridobitev mednarodnega certifikata so še vedno ZDA. Za tiste študente, ki se niso odločili za študij v eni izmed držav EU, so zelo popularne destinacije Avstralija, Kanada in Nova Zelandija. Te destinacije so predvsem angleškogovoreče, hkrati pa največ teh študentov prihaja iz Azijskih držav, predvsem Kitajske, Indije ter Koreje.

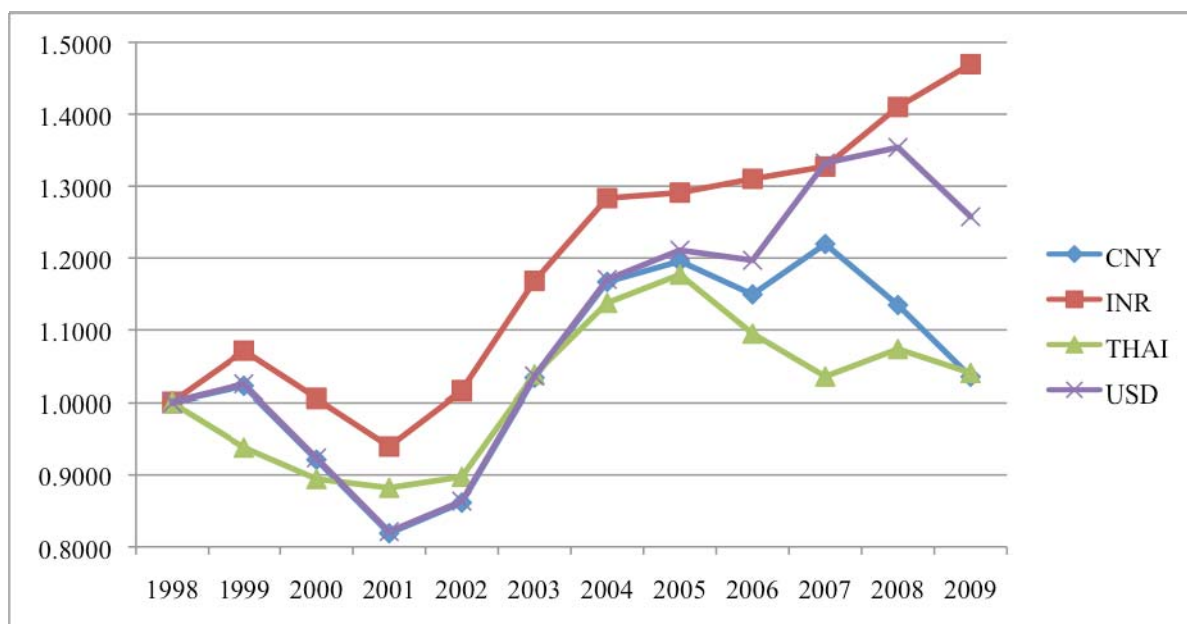
Iz ekonomskega vidika nas bo predvsem zanimal vpliv na odločitev iz vidika stroškov. Višina šolnin in življenjski stroški sta pomembni ekonomski spremenljivki, na katere ima sprememba menjalnega tečaja lahko pomemben vpliv.

Kot primer vpliva spremembe menjalnih tečajev na odločitev o destinaciji za študij bom uporabila indekse menjalnih tečajev za Indonezijo, Korejo in Tajsko od devetdesetih let dvajsetega stoletja do leta 2009. Te tri države so doživljale nenehno deprecijacijo svojih valut glede na avstralski dolar v času azijske ekonomske krize. Avstralija je zelo pomembna destinacija za te tri države in bi lahko sklepali, da bo velika sprememba menjalni tečajev imela vpliv na povečanje ali zmanjšanje števila mednarodnih študentov zaradi spremembe v odnosu avstralskega dolarja in domače valute. Pri tem je cilj določiti, kako vplivajo spremembe tečajev na odločitev o destinaciji za nadaljevanje študija.

Za namen te analize sem najprej izračunala povprečne letne menjalne tečaje za avstralski dolar (1AUD). Te podatke sem izračunala iz povprečnih mesečnih menjalnih tečajev med AUD in CNY, AUD in INR, AUD in THB ter AUD in USD. Ti povprečni letni menjalni tečaji so prikazani v Prilogi 4. Da bi podatke lahko primerjala, sem iz povprečnih letnih menjalnih tečajev

izračunala indekse gibanja menjalnih tečajev. Bazno leto pri izračunu indeksov menjalnih tečajev je leto 1998 (leto 1998=100). Tudi ti izračuni se nahajajo v Prilogi 4. V primeru, da je indeks večji od 1 je AUD apreciral, če je manjši od 1 je depreciral.

Slika 8: Indeksi menjalnih tečajev med AUD ter CNY, INR, THAI BAHT in USD

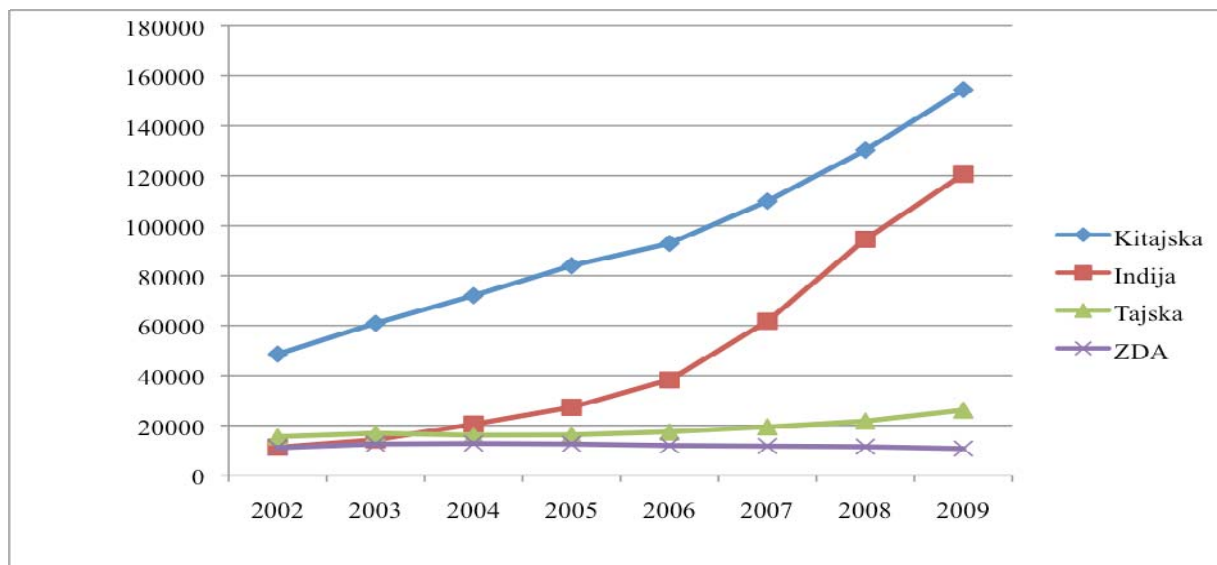
Vir: X – rates.com, Historic Lookup, 1998 – 2009.

Na podlagi raziskave Abbotta in Alija (2005) naj bi sprememba menjalnih tečajev imela različen vpliv na študente, ki prihajajo iz različno razvitih držav. Pri tem bom primerjala države v razvoju in ZDA kot predstavnico ekonomsko razvitih držav. Kot vidimo iz Slike 8, so indeksi menjalnih tečajev glede na bazno leto 1998 najprej padali in pri tem kazali deprecijacijo AUD glede na štiri izbrane valute. Od leta 2003 naprej pa je indeks menjalnih tečajev rasel in kazal apreciacijo avstralskega dolarja.

Da bi dobili popolno sliko dogajanja, sem preverila, kaj se je dogajalo s številom tujih študentov na avstralskih univerzah. Predvsem so me zanimali študenti, ki so prihajali iz Kitajske, Indije, Tajske in ZDA. Slika 9 prikazuje letna gibanja števila študentov po narodnosti. Število kitajskih študentov je v obdobju od leta 2002 vključno z letom 2009 nenehno rastlo in v letu 2009 doseglo 154.444 študentov. V letu 2002 je bilo na avstralskih fakultetah 11.280 študentov iz Indije. To število se je povečalo na 120.569 študentov v letu 2009. V primeru študentov iz Tajske je bilo v letu 2003 na avstralskih fakultetah 16.865 študentov. To število se je v letu 2004 zmanjšalo za 783 študentov, vendar pa se od leta 2004 nenehno povečuje.

V primeru teh treh držav se je število študentov iz leta v leto povečevalo. Želela sem tudi preveriti, kaj se je dogajalo s številom študentov iz ZDA. V študijskem letu 2002 je na avstralskih univerzah študiralo 11.112 ameriških študentov. Do leta 2004 se je število povečalo za 1664 študentov, vendar pa se je od leta 2004 naprej število zainteresiranih ameriških študentov iz ZDA iz leta v leto zmanjševalo in v letu 2009 doseglo število od 10.739.

Slika 9: Število študentov po narodnosti

Vir: *International student data for 2008; Online education database.*

Število študentov iz držav, ki imajo relativno nizek realni BDP p.c. in so v teh proučevanih letih doživljale deprecijacijo nacionalnih valut glede AUD-ja, se je kljub temu povečevalo. Največja rast je bila prisotna pri študentih iz Kitajske in Indije. ZDA je država z relativno visokim BDP-jem in je v tem primeru predstavnica vseh tistih držav, ki so razvite in imajo tudi same razvit sistem izobraževanja. V tem primeru lahko opazimo, da se je število študentov iz ZDA na avstralskih univerzah iz leta v leto zmanjševalo. Po besedah Abbotta in Alija (2005) naj bi sprememba menjalnih tečajev imela zelo pomemben vpliv na odločitev tistih študentov, ki prihajajo iz razvitih držav. Tu lahko opazimo, da je apreciacija dolarja imela zelo negativen vpliv na odločitev študentov iz ZDA na študij v Avstraliji.

3.4 Mednarodni študenti po končanem izobraževanju v Avstraliji

Kot sem že prej omenila, je prednost študija v Avstraliji tudi možnost ostati v državi in pridobiti status rezidenta in s tem tudi državljanstvo. Avstralsko skupino oziroma organizacijo za razvoj in spodbujanje mednarodnih študentov za študij v Avstraliji ali celo na njenih univerzah v tujini je predvsem zanimalo, kaj se dogaja s tujimi študenti na avstralskem trgu dela in tudi koliko oseb se je oseb odločilo za vrnitev domov. Raziskava je tudi vključila znane svetovne delodajalce, ki so na razpisanih delovnih mestih zaposlili diplomante, ki so končali izobraževanje na avstralskih univerzah.

Tabela 7: Število mednarodnih in avstralskih študentov, ki so diplomirali v obdobju od leta 2004 do leta 2008

Mednarodni študenti, ki so končali svoje izobraževanje			Avstralski državljani, domačini
Rezultat	Živijo v Avstraliji	Vrnili domov	
Zaposleni	73 %	81 %	81 %
Študirajo in ne delajo	8 %	4 %	6 %
Ne delajo in iščejo delo	13 %	8 %	6 %
Ostalo	6 %	7 %	7 %
Skupaj:	100 %	100 %	100 %

Vir: International student employment outcome survey, research snapshot 2009.

Za namene te raziskave so uporabili vzorec 3.937 mednarodnih študentov, ki so jih primerjali s celotnim številom diplomiranih študentov iz Avstralije. Vsako leto se 34 % mednarodnih študentov odloči nadaljevati svojo poklicno in življenjsko pot v Avstraliji. V tem primeru se je tako 1338 diplomantov odločilo ostati v Avstraliji. Na podlagi raziskav so prišli do rezultata, ki je nekoliko slabši za tuje študente, ki se odločijo za življenje in delo v Avstraliji. Tako imajo nekoliko boljšo možnost za zaposlitev domači študenti in tisti mednarodni študenti, ki se odločijo za vrnitev in zaposlitev doma. Največje število brezposelnih, ki aktivno iščejo zaposlitev, so študenti, ki so končali svoje izobraževanje konec leta 2008. Tudi globalna kriza je pustila svoj pečat na trgu dela in nekoliko zaostrila možnosti za zaposlitev. Iz tabele je možno razbrati, da se procentualno več mednarodnih študentov odloča za nadaljnje izobraževanje, kot pa je to v primeru avstralskih študentov. To je tudi povezano s pogoji za pridobitev študentske vize, ki jim omogoča legalno bivanje v državi.

Mednarodni študenti so poročali o področjih na katerih so bili zaposleni in ali so jim njihove pridobljene klasifikacije pomagale pri novi zaposlitvi. 83 % mednarodnih študentov, ki so končali izobraževanje v Avstraliji, ne glede na to, kje so nadaljevali svojo življenjsko pot, so poročali, da delajo na delovnem mestu, za katerega so tudi pridobili potrebno izobrazbo. Ta odstotek je v primeru avstralskih državljanov nekoliko višji in po poročanju predstavlja 87-odstotni delež tistih, ki delajo na enakem področju, za katerega so pridobili tudi izobrazbo. Mednarodni študenti so bolj fleksibilni glede delovnih mest, kar jim tudi pomaga pri zaposlitvi, saj se radi preizkušajo na različnih področjih.

Kot vemo, je zelo pomembno tudi to, ali je delodajalec zadovoljen z delom svojih zaposlenih. Po poročanju delodajalcev, mednarodnih in domačih študentov, lahko sklepamo, da so avstralski državljani, ki so končali enako stopnjo izobrazbe, lahko prispevali več k razvoju samega podjetja in tudi na lažji način opravljali posamezne naloge. To ne preseneča, saj zaradi boljšega znanja jezika lahko dosežejo in opravijo več nalog. Visoko uspešnost avstralskih študentov je potrdilo kar 91 % delodajalcev. Visoko uspešnost so potrdili tudi delodajalci mednarodnih študentov, saj

je bilo z njimi zadovoljnih nekaj več kot 83 % delodajalcev. Študenti, ki so se odločili vrniti domov ali nadaljevati svoje izobraževanje in se zaposliti v tretji državi, so bili tudi vključeni pri ocenjevanju uspešnosti pri delu. 80 % delodajalcev je bilo zelo zadovoljnih z znanjem in sposobnostmi, ki so jih pridobili na avstralskih univerzah. Predvsem so izpostavili njihovo uspešnost pri reševanju različnih problemov.

3.5 Napovedi za prihodnjo rast

Avstralija in njene izobraževalne institucije se zavedajo, da njihov izvoz izobraževanja ne more kontinuirano rasti v nedogled.

Kot pravijo, je ravno apreciacija avstralskega dolarja v letu 2003 imela negativen vpliv na vpis tujih študentov na univerze v Avstraliji, ki so se zaradi tega raje odločali za ostale angleškogovoreče države, ki se nahajajo v enakem rangu po popularnosti (Hooper & Hall, 2008, str. 15).

Prav zaradi tega razloga so se avstralske univerze in visokošolske institucije na splošno začele širiti in odpirati hčerinske oddelke univerz tudi v drugih državah, ki temeljijo na posebnih dogovorih z lokalnimi inštitucijami. Avstralske inštitucije na tak način samo doprinašajo k popularnosti svojih univerz, saj morajo prav zaradi velike konkurence izstopati iz skupine in se uveljaviti kot moderni in sofisticirani ponudniki znanja in si s tem ustvariti pomembno mesto na globalnem trgu (Bourke et al., 2005, str. 50, 55). Hooper in Hall (2008) sta analizirala odločitev tujih študentov za vpis na avstralske univerze. Navedla sta, da je zelo pomembno omogočiti tujim študentom, da v času študija lahko tudi delajo, hkrati pa spodbujati domače študente, da ostanejo doma. Prednost v odpiranju hčerinskih univerz se kaže tudi v tem, da se je leta 2006 četrtnina vseh tujih študentov odločila za študij na eni izmed avstralskih hčerinskih univerz v tujini. Ti dobički bodo vpisani v plačilno bilanco Avstralije, vendar pa jih ne moremo direktno obravnavati kot avstralski izvoz, saj omogoča tujim študentom izobraževanje v tuji državi (Hooper & Hall, 2008, str. 17).

Ključni faktor je v ohranjanju pomembnega mesta pri izvozu znanja in nadaljnja liberalizacija trga (Bourke et al., 2005, str. 2).

Iz Tabele 8 je razvidno, da se bo število študentov iz leta v leto povečevalo, kar bo tudi preseglo samo povpraševanje trga po določenih profilih izobrazbe in bo tudi povečalo samo konkurenco na trgu dela. Število podiplomskih študentov naj bi tako presegalo število prostih delovnih mest na trgu dela. V primeru dodiplomskega študija naj bi na trgu bilo večje povpraševanje tako po izobraženih delavcih kot po številu oseb, ki bodo končale tako obliko izobraževanja. Predpostavljajo, da bo na trgu 21.632 študentov manj, kot bi bilo potrebno, in bi obstajalo povpraševanje na trgu dela kljub temu, da naj bi v letu 2018 dodiplomski študij končalo 128.956 študentov (Access Economics, 2008, str. 94).

Tabela 8: Projekcija bodočega števila študentov in povpraševanje na trgu dela

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Ponudba študentov</i>									
Podiplomski	59.478	60.218	61.039	61.892	62.711	63.605	64.534	65.461	66.548
Dodiplomski	119.771	121.357	122.798	124.034	125.032	125.934	126.814	127.796	128.956
Diploma - napredna	40.853	41.383	41.884	42.381	42.820	43.230	43.627	44.041	44.580
Skupaj:	220.102	222.958	225.721	228.307	230.563	232.769	234.975	237.298	240.084
<i>Povpraševanje po študentih</i>									
Podiplomski	60.405	52.383	50.715	55.370	55.222	50.377	49.311	54.395	48.974
Dodiplomski	193.545	163.886	159.871	174.985	173.753	156.667	152.319	168.298	150.588
Diploma - napredna	56.016	44.081	43.131	48.029	46.996	39.920	37.709	42.921	37.407
Skupaj:	309.966	260.350	253.717	278.384	275.971	246.964	239.339	265.614	236.969
<i>Razlika med ponudbo in povpraševanjem</i>									
Podiplomski	-927	7.835	10.324	6.522	7.489	13.228	15.223	11.066	17.574
Dodiplomski	-73.774	-42.529	-37.073	-50.951	-48.721	-30.733	-25.505	-40.502	-21.632
Diploma - napredna	-15.163	-2.698	-1.247	-5.648	-4.176	3.310	5.918	1.120	7.173
Skupaj:	-89.864	-37.392	-27.996	-50.077	-45.408	-14.195	-4.364	-28.316	3.115

Vir: Access Economics 2008, str. 94, Tabela 42.

Ker je izvoz izobraževanja zelo pomemben za avstralsko gospodarstvo in njen razvoj, so bile narejene mnoge študije o prihodnosti avstralskega izobraževalnega sistema in popularnosti med potencialnimi študenti, ki bi se odločili za obliko izobraževanja, ki jo nudijo avstralske institucije. Tako naj bi se po študiji, ki jo je opravil IDP Education, v Avstraliji do leta 2025 močno povečalo povpraševanje tujih študentov po študijskih mestih, ki naj bi raslo s povprečno 3,5-odstotno letno stopnjo rasti. Svetovno število mednarodnih študentov naj bi se tako povečalo iz 2,173 milijonov v letu 2005 na 3,720 milijonov študentov v letu 2025 (Banks et al., 2007, str. 18). To naj bi predstavljalo 71-odstotno rast v dvajsetih letih, oziroma 2,7-odstotno letno povečanje števila mednarodnih študentov. Predvsem naj bi se osredotočili na tiste mednarodne študente, ki bi lahko s svojim intelektom in uspehom pri razvoju lastnega poklica pomagali pri zapolnitvi lukenj v določenih poklicih in s svojim delom krepili in pomagali pri razvoju avstralskega gospodarstva.

4 Slovenija in trg znanja

4.1 Slovenija kot članica Evropske Unije ter izmenjava študentov

V Evropi se je v zadnjem desetletju srečujemo z vrzeli med notranjo organizacijsko prakso ter spremembami v okolju. V zadnjih letih smo priča vse večjemu oziroma bolj masovnemu vpisu

na fakultete in ostale izobraževalne ustanove. OECD skupaj z Eurostatom in Unesco inštitutom za statistiko definira mednarodnega študenta kot osebo, ki zaradi izobraževanja in študija prečka državno mejo. Ministrstva za zunanje zadeve, ki dodeljujejo vizo, imajo pomembno vlogo pri posredovanju informacij in pri pripravi baz podatkov o mednarodnih študentih. V primeru EU nam statistika o številu mednarodnih študentov ne pomaga veliko, saj nam prav svoboda pri migraciji med državami članicami onemogoča enostaven vpogled v evidenco izdanih viz osebam, ki želijo nadaljevati študij v določeni državi.

Izobraževanje, poklicno usposabljanje in vseživljenjsko učenje igrajo pomembno vlogo tako na ekonomskem kot tudi na socialnem področju. Blaginja se veča s tem, da se veča tudi povprečna stopnja izobraženosti zaposlenih. S tem pa naj bi tudi izobraževanje postalo ključni dejavnik uspešnosti visokotehnološke dejavnosti ter hkrati konkurenčnosti gospodarstva.

Konec devetdesetih let dvajsetega stoletja so v Nemčiji in Italiji zelo dolge dobe študija in relativno velik osip študentov bremenili državni proračun, hkrati je tudi nastal problem zaradi poznega vstopa diplomantov na trg dela. Tako stanje je bilo potrebno rešiti na ustrezen način.

Samo leto dni po podpisu Sorbonskega dogovora se je v Bologni srečalo 29 evropskih ministrov, zadolženih za visoko šolstvo. Podpisali so Bolonjsko deklaracijo, ki je postala osnova za največje vseevropsko usklajevanje na področju visokega šolstva. Leta 2007 je bilo v ta proces vključeno 46 držav (Miklavič, 2008, str. 59).

Države Evropske Unije in ravno tako Slovenija spodbujajo mednarodno izmenjavo svojih študentov tako z državami, članicami EU kot tako tudi ostalimi državami, ki so pri tem zelo uspešne. S tem pripomorejo k boljšemu mednarodnemu in medkulturnemu odnosu, osebnemu razvoju ter k razvoju Evropskega potenciala (The Bologna process in higher education in Europe, 2009, str. 47).

Evropski odbor za izobraževanje in usposabljanje je leta 2001 potrdil cilje, ki naj bi jih dosegel Evropski sistem izobraževanja. Tako naj bi do leta 2010 dosegli tri najbolj pomembne cilje (Eurostat yearbook, 2009, str. 175):

- izboljšati in povečati kvaliteto izobraževanja in usposabljanja,
- proces izobraževanja in usposabljanja naj bi bil dostopen vsakemu posamezniku,
- privabiti tudi študente iz ostalih držav članic EU in tudi ostalih držav Evrope in sveta.

Na področju visokošolskega izobraževanja ima pomembno vlogo Erasmus. Izmenjava študentov s pomočjo programa Socrates Erasmus naj bi močno povežala in približala cilje Evropske Unije in njeno strategijo zaposlovanja (Eurostat yearbook, 2009, str. 189). Tudi na tem področju se določajo cilji, ki naj bi do leta 2010 doseglo število do 3 milijonov mednarodnih študentov. Spodbujanje izobraževanja odraslih oseb je cilj, ki ga želi doseči in spodbujati organizacija Gruntvig. Ta naj bi do leta 2013 omogočila sedemstotim študentom študij v mednarodnem okolju. Mobilnost študentov in raziskovalcev ter učiteljskega osebja naj bi bil transverzalni strateški cilj bolonjskega procesa. S tem ko se povečuje mobilnost študentov, naj bi se gradile

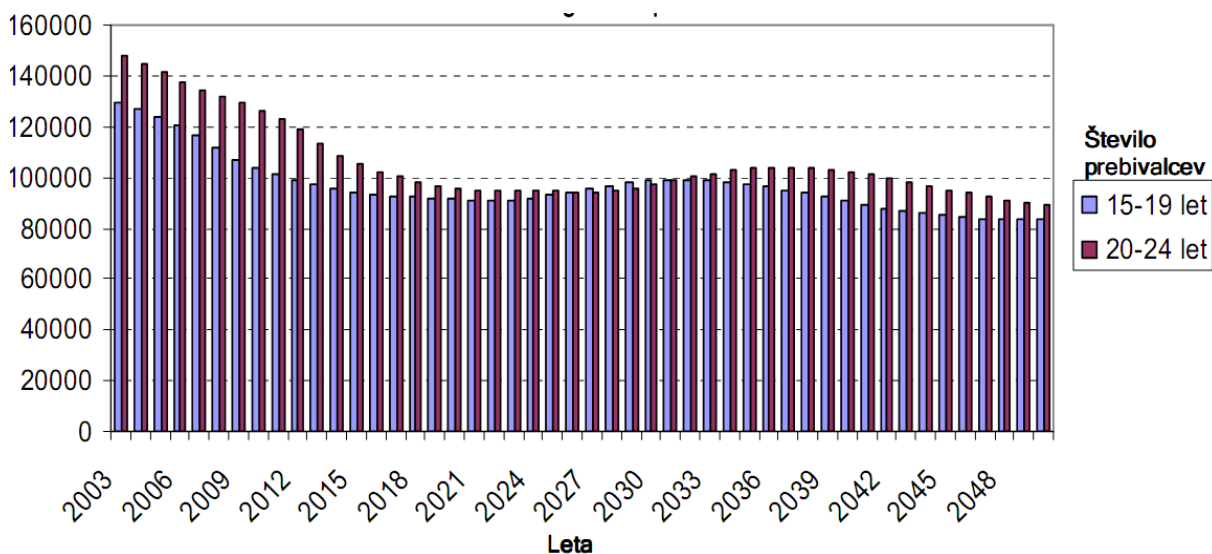
vezi med državami in kulturami, ki naj bi usmerjale sodobno evropsko visoko šolstvo v eno multikulturno univerzo.

4.2 Trenutno stanje na slovenskem trgu

Slovenija je bila leta 1999 ena izmed izvornih podpisnic Bolonjske deklaracije. Pred tem pa je tudi sodelovala v programu TEMPUS²¹. V prvih letih izvajanja bolonjskega procesa je bilo malo narejeno v smeri implementacije bolonjskega dogovora. Predvsem so se Univerze osredotočale na implementacijo sistema ECTS²² in na večanje števila mobilnih študentov.

Največji problem Slovenije in evropskih držav je v tem, da se prebivalstvo stara. Tak demografski pojav naj bi imel pomembne socialno ekonomske posledice, saj vpliva na vse vidike ekonomskega življenja družbe. V prihodnosti bi bile zato potrebne temeljite reforme. Sprememba starostne strukture prebivalstva pomembno vpliva na gospodarski razvoj države in s tem zaposlenosti in brezposelnosti. Mnoge države so se začele soočati s problemom pomanjkanja delavcev in s tem tudi pomanjkanja virov za javna financiranja kot so sredstva za vzdrževanje pokojninskega sistema, sistema zdravstvenega zavarovanja in tudi financiranja izobraževalnih institucij. Vse to pa vodi v poslabšanje socialne varnosti.

Slika 10: Demografski upad

Vir: Strategija 2006 – 2009, str. 5.

Kot vidimo iz Slike 10, nas čaka demografski upad tudi na področju števila prebivalcev, ki so vključeni v srednješolsko izobraževanje oziroma so v starostnem razredu od 15 do 19 let, hkrati

²¹ TEMPUS je kratica za Trans - European Mobility Scheme for University Studies (Vseevropski program mobilnosti v okviru univerzitetnega študija).

²² ECTS je kratica za European Credit Transfer System (Evropski sistem kreditnih točk).

pa pričakujemo še večji upad tistih, ki so v starostnem razredu od 20 do 24 let in so potencialni kandidati za nadaljevanje izobraževanja.

Na podlagi statističnih informacij Statističnega urada Republike Slovenije sem ugotovila, da se je število študentov od študijskega leta 2002/2003 do leta 2008/2009 povečalo za 12.933 študentov vpisanih za terciarno izobraževanje (Statistični letopis Republike Slovenije, 2009, str. 18).

Število vpisanih študentov za terciarno izobraževanje se je povečevalo do študijskega leta 2006/2007 za tem pa se je začelo zmanjševati. Manjši vpis naj bi bil tudi posledica številčno manjših generacij. V Tabeli 9, ki je izvečnik statističnih informacij (Priloga 5), sem navedla število vpisanih študentov vseh programov po študijskih letih. V študijskem letu 2000/2001 je bilo vpisano na fakultete 91.494 študentov. Število vpisanih se je iz študijskega leta v študijsko leto povečevalo in v proučevanem obdobju v študijskem letu 2006/2007 doseglo vrhunec. V študijskem letu je bilo vpisano 115.944 študentov.

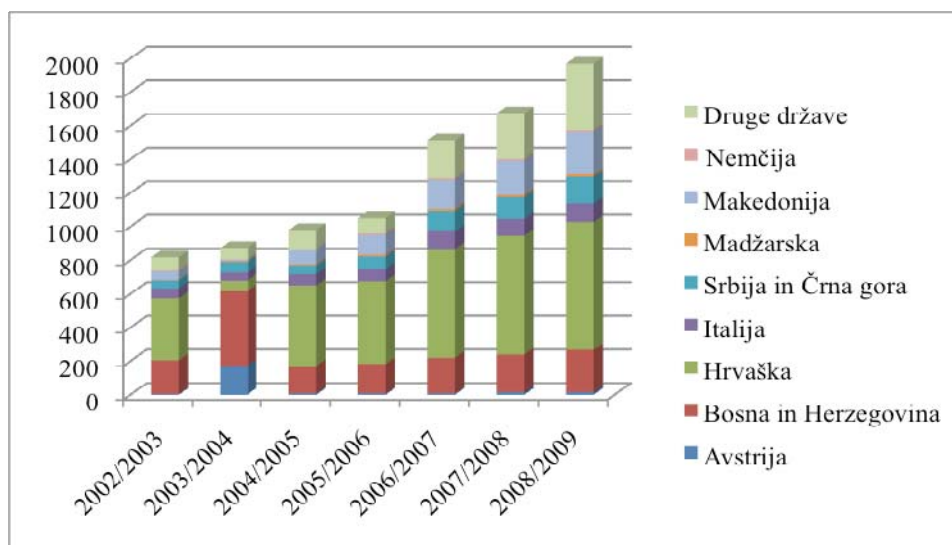
Tabela 9: Število vpisanih študentov v terciarno izobraževanje

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Število študentov	91.494	99.214	101.458	104.396	112.228	114.794	115.944	115.445	114.391

Vir: Statistične informacije, št. 36/2009, str. 18 - 19.

V študijskem letu 2007/2008 je bilo v slovenskih izobraževalnih inštitucijah vpisanih 1.674 tujih študentov. Glede na celotno število vpisanih študentov je ta delež majhen. V Prilogi številka 6 se nahaja tabela s številom tujih študentov, ločenih po narodnosti in študijskih letnikih. Na podlagi teh podatkov bomo lažje primerjali število tujih študentov, ki so se odločili za študij v Sloveniji.

Slika 11: Tuji študenti na študiju v Sloveniji, po narodnosti

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2009, str. 137.

Število tujih študentov naj bi, po besedah Tanje Čelebič (2008), kljub temu naraščalo hitreje kot v večini drugih držav Evropske Unije. Glede na leto prej naj bi se tako število le teh povečalo za slabih 11 odstotkov. V študijskem letu 2008/2009 se je skupno število povečalo na 1.969 tujih študentov. Največje število študentov prihaja iz Hrvaške. Teh je bilo so v študijskem letu 2008/2009 795. Sledi Makedonija z 255-imi študenti ter Bosna in Hercegovina z 253-imi študenti. Med študenti, ki prihajajo iz držav Evropske Unije, je s 111-imi študenti najštevilčnejša Italija. To pomeni, da kar tri četrtine tujih študentov prihaja iz držav, republik nekdanje Jugoslavije. To ni presenetljivo, saj na to vplivajo zgodovinske, geografske, kulturne, gospodarske in druge vezi ter sorodnost jezika. Rast števila tujih študentov naj bi bila predvsem posledica resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva 2007 – 2010, saj naj bi izobraževanje potekalo tudi v angleškem jeziku (Čelebič, 2008, str. 7 - 15).

V Prilogi 7 se nahaja tabela OECD držav in delež tujih študentov, ki jih gosti posamezna država. Slovenija je tako v letu 2007 imela 1,3-odstotni delež tujih študentov med celotnim številom vpisanih na terciarno izobraževanje. Ta delež je daleč pod povprečjem OECD, ki je v letu 2007 znašal 8,7 %.

4.3 *Financiranje terciarnega izobraževanja*

Delež javnih izdatkov za izobraževanje je v letu 2007 znašal 12,15 % . To je delež med celotnimi javnimi izdatki za vse ravni izobraževanja skupaj. V letu 2006 je ta delež javnih izdatkov znašal 12,9 %. Ta odstotek je nekoliko nižji od celotnega povprečja držav OECD, ki je bil v letu 2006 13,3 %, hkrati pa je višji od povprečja EU-27 katerega povprečje je bilo 11 % (Education at a Glance, 2009, str. 241).

Delež javnih izdatkov države in občin, namenjen za formalno izobraževanje v Sloveniji, je leta 2005 znašal 1,48 milijard EUR ali 6,23 % BDP. Za terciarno izobraževanje je bilo namenjeno 1,28 % BDP-ja, kar predstavlja znesek od 274 milijonov EUR. Delež sredstev, namenjenih izobraževanju v BDP-ju, se je zmanjševal in je v letu 2007 znašal 5,74 % BDP-ja. Delež, namenjen terciarnem izobraževanju, pa se je zmanjšal na 1,26 % BDP-ja. Tako naj bi sredstva, namenjena formalnem izobraževanju v letu 2007, znašala 1,65 milijard EUR. V istem letu so v Avstraliji za namen izobraževanja namenili sredstva v vrednosti 55,47 milijard AUD. Od tega je bilo za terciarno izobraževanje namenjeno 20,48 milijard AUD, kar predstavlja 1,5 % BDP-ja. To je bilo nad povprečjem držav OECD-ja (1,4 % BDP-ja)(Costello, 2007).

Tabela 10: Delež izdatkov za izobraževalne ustanove v BDP, po ravneh izobraževanja

	Skupaj (%):	Terciarno izobraževanje (%)
2005	6,23	1,28
2006	6,19	1,27
2007	5,74	1,26

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2009, str. 121.

Tabela 11: Javni, zasebni in mednarodni izdatki za izobraževalne ustanove

	Skupaj (v 1000 €):	Terciarno izobraževanje (v 1000 €):
2005		
Javni	1.484.604	274.155
Zasebni	228.806	84.094
Mednarodni	10.595	10.379
SKUPAJ:	1.724.005	368.628
2006		
Javni	1.607.999	293.488
Zasebni	242.542	88.401
Mednarodni	12.713	12.445
SKUPAJ:	1.863.254	394.334
2007		
Javni	1.650.344	322.980
Zasebni	253.627	95.614
Mednarodni	171.168	16.676
SKUPAJ:	2.075.139	435.270

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2009, str. 121.

V teh treh opazovanih letih je največji delež celotnih javnih izdatkov za formalno izobraževanje obsegal neposredno poraba za izobraževalne ustanove, ki je v letu 2007 znašal 91,5 %. Za transferje, plačila gospodinjstvom in drugim zasebnim entitetam pa je bilo v letu 2007 namenjeno 8,1 % celotnih javnih izdatkov za formalno izobraževanje.

Tudi na področju kreditiranja študentov je bilo nekaj podobnih primerov kot v Avstraliji. Prej je javni sklad RS nudil kredite za študij v tujini, vendar so se odločili dati enako možnost tudi državljanom za študij v Sloveniji. Tako naj bi si tudi tisti, ki si finančno ne zmorejo privoščiti študija v Sloveniji, na lažji način omogočili dostop do znanja. Sklad je v letu 2009 imel na voljo

1,25 milijonov EUR, ki so bili namenjeni za študij v tujini in za študij v Sloveniji. Študenti lahko na temelju dokazila o vpisu ter s potrdili o višini letne šolnine ter drugih življenjskih stroškov dvignejo kredit v vrednosti od 4.000 do 21.000 EUR na letnik. Študent mora največ sedem let po končanem študiju denar vrniti skladu skupaj z fiksno 4,9-odstotno letno obrestno mero (Lukić, 2009).

4.4 Šolnina

Slovenija je članica Evropske Unije in prav zaradi tega je tako kot njeni državljani enakopravna članica tudi vseh evropskih izobraževalnih institucij. Slovenskim državljanom je na tak način omogočeno lažje izobraževanje na univerzah v državah članicah EU. Glede šolnin so izenačeni z domačimi študenti in jo plačujejo le v tistih državah, kjer jo morajo plačevati tudi domači študenti. Kljub temu, da naj bi bila Evropska Unija in njene članice poenotene in povezane, ugotavljam, da temu ni tako. Začne se že pri šolninah, ki zelo variirajo med posameznimi državami.

V primeru tujih študentov, ki ne prihajajo iz držav članic Evropske Unije, je stanje sledeče. Ti študenti plačujejo šolnino za redni dodiplomski študij in ravno tako ostale oblike izobraževanja. Višina šolnine na visokošolskih zavodih je enaka za tuje študente kot za državljane, ki se odločajo za izredni študij in jih hkrati določajo na posameznih visokošolskih zavodih.

Šolnine za redni dodiplomski študij na Univerzi v Ljubljani ne plačujejo (Informacije o vpisu na Univerzo v Ljubljani za tuje državljane, 2010, str. 14):

- tuji državljani s stalnim bivališčem v RS, ki so sami oziroma starši davčni zavezanci Republike Slovenije,
- Slovenci brez slovenskega državljanstva,
- državljani držav, s katerimi ima RS sklenjene dvostranske ali večstranske sporazume o sodelovanju na področju izobraževanja oziroma vzajemnosti (Hrvaška),
- štipendisti ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, oziroma pooblaščenega izvajalca tega štipendiranja,
- tuji državljani, ki jim je fakulteta na podlagi individualne prošnje odobrila oprostitev plačevanja oziroma znižanja šolnine.

4.5 Nasveti za Slovenijo, če bi želela slediti avstralskem vzoru

Slovenija je v Evropi pogosto percipirana kot mala država, ki je na mnogih področjih še vedno daleč za vodilnimi državami Evrope. Z vstopom Slovenije v Evropsko Unijo se je povečalo tudi število tujih študentov, ki so se odločili nadaljevati študij na slovenskih izobraževalnih inštitucijah. K temu je prispeval tudi nov program izobraževanja oziroma Bolonjski sistem, ki naj bi bil enoten za celotno Evropo. Tako naj bi tudi slovenske institucije ponujale enak nivo izobrazbe in znanja kot nekatere zelo drage univerze v Evropi. Življenjski stroški pa so nekoliko nižji ravni kot v večini ostalih držav članic.

Slovenija ima še vedno drži pomembno mesto med državami nekdanje Jugoslavije. Več kot 75 % vseh tujih študentov prihaja na študij iz držav nekdanje Jugoslavije. To ni presenetljivo, saj na to vplivajo zgodovinske, geografske, kulturne, gospodarske in druge vezi ter sorodnost jezika. Obstajajo pa tudi različne povezave in pogodbe o sodelovanju med slovenskimi in tujimi fakultetami. Na takšen način krepijo in uveljavljajo svoj položaj. Avstraliji je bilo dovoljeno na Kitajskem širiti svoje fakultete na podlagi partnerskih odnosov in pogodb z domačo univerzo. Tu bi lahko tudi Slovenija in njen izobraževalni sistem izkoristila priložnost in predstavila svoj izobraževalni sistem v državah, kjer izobraževalne inštitucije niso tako priznane. Na tak način bi se mnogi tuji študenti odločili za izobraževanje v lastni državi. Če so ti študentje pripravljani plačevati šolnino za študij v Sloveniji, bi jo bili še bolj pripravljani plačevati v domači državi, kar bi zmanjšalo njihove ostale stroške, ki bi jih imeli zaradi selitve in življenja v državi z višjim standardom.

Priča smo medijskemu in marketinškemu bombardiranju različnih univerz in fakultet in s tem tudi različnim možnostim in programom, ki jih le-ti ponujajo. Avstralski izobraževalni sistem ima zelo močan marketing, s pomočjo katerega privabi študente iz različnih držav sveta. Ta marketing je značilen za vse države, ki nudijo izobraževanje v zameno za šolnino. Takšen pomik sem zasledila tudi v primeru slovenskih univerz in fakultet. Vedno več jih uporablja trženje, s katerim skušajo privabiti čimvečje število študentov, vpisanih na redne programe in tudi izredne študente, saj oni predstavljajo pomemben vir sredstev za financiranje izobraževalnih dejavnosti. Država nameni premalo sredstev za financiranje univerz in fakultet za normalno izvajanje rednega študija. Tako naj bi številne fakultete svojo primarno dejavnost, redni študij, financirale s šolninami izrednih študentov (Pirc, 2008).

Če bi se Slovenija odločila tudi za uvedbo šolnin državljanom, bi bil to zelo kompleksen projekt. Ta projekt je že naletel na mnoga nasprotovanja, saj so ga predstavili z argumenti : »študirali bodo samo bogati« ter »revni bodo ostali neizobraženi«. V razvitem svetu je to način življenja, hkrati pa se je potrebno sprijazniti, da je to tudi naša prihodnost. Moje mnenje je, da bi uvajanje šolnin pozitivno delovalo na gospodarsko sliko Slovenije. Prednost bi bila predvsem v tem, da bi bodoči študenti močno premislili o smeri študija in se tudi bolj ustrezno pozanimali o potrebah po posameznih poklicih, ki jih dotična podjetja in institucije potrebujejo. Mnogo več študentov bi bilo zainteresiranih za kadrovske štipendije in poklice, ki nudijo gotovo prihodnost.

V primeru mednarodnih študentov je pomembno, da bi slovenske izobraževalne institucije s pomočjo mednarodnih študentov priskrbele tudi zelo potreben izobražen kader, saj ga v posameznem poklicu primanjkuje. Problem je predvsem v tem, ker je veliko število aktivnega prebivalstva pred upokojitvijo, hkrati pa je vstop mladih na trg dela zelo zamaknjen in prihaja do problema pri pridobivanju sredstev za izplačilo pokojnin. Na takšen način bi se s pomočjo migracije intelektualcev lahko zapolnila luknja v proračunu, ki je nastala zaradi tega neskladja in se bo z leti tudi povečevala.

Slovenija ima odprte možnosti za razvoj in izvoz intelektualnih storitev. Nekateri strateški cilji so predstavljeni tudi v Prilogi 8. Pomemben cilj je povezati se z izobraževalnimi institucijami s področja nekdanjih držav Jugoslavije, hkrati pa bi bilo tudi pametno izkoristiti situacijo in integracijo EU in postaviti temelje kot pomemben ponudnik izobraževanja na evropskem trgu. Obstajajo različne možnosti, vendar pa pri tem največjo vlogo igra popularnost države in moč marketinga, da privabi tuje študente.

Sklep

Države, ki so bile v sklopu britanskih kolonij, danes predstavljajo zelo močno gospodarsko razvite. Med njimi se nahaja tudi Avstralija, ki ima stabilno gospodarsko strukturo, hkrati pa zelo pomemben geopolitični položaj v azijsko-pacifiški regiji. Vlada in državne agencije se trudijo doseči čim bolj svobodno trgovanje na področju storitvenih dejavnosti, saj je trgovanje z blagom manj kompleksna dejavnost kot pa trgovanje s storitvami. Članice WTO, vključno z Avstralijo, so podpisale prvi dokument s tega področja leta 1995. Poznamo ga pod imenom GATS.

V osemdesetih letih dvajsetega stoletja so v Avstralijo prihajali predvsem študenti, ki so tu študirali in prejeli državno pomoč. Kmalu za tem so spremenili pristop in se odločili za vpis tujih študentov, ki bodo sposobni plačati šolnine. Tu je bila ključnega pomena uveljavitev načrta Colombo, ki je Avstralijo usmeril v razvoj izobraževalnih storitev in s pomočjo katerega je Avstralija privabila študente iz Azije. Za Avstralijo so pomembni tudi naslednji bilateralni sporazumi, ki so ji omogočili prosto trgovino z azijskimi državami. To so: ASEAN, SAFTA in SAARC. Pomemben je tudi sporazum z ZDA oziroma bilateralna pogodba AUSFTA.

Izobraževanje se je v Avstraliji hitro razvilo v zelo pomembno izvozno dejavnost. Število tujih študentov se je povečevalo, hkrati pa so začeli širiti svoje izobraževalne institucije tudi v ostale države. Pretežno so to azijske države, v katerih se je pokazalo določeno povpraševanje po izobrazbi zaradi nenehnega razvoja držav.

Pri odločitvah glede nadaljevanja študija ima pomembno vlogo variacija rasti realnega BDP-ja, status univerze na svetovni ravni ter variacija menjalnih tečajev. Le-ta je pri odločitvi bolj pomembna za študente iz razvitih držav. Po teh raziskavah, ki sta jih opravila Abbott in Ali, naj

bi bili študenti, ki prihajajo iz držav z relativno visokim BDP per capita, bolj odvisni od variacije menjalnih tečajev kot pa tisti, ki prihajajo iz relativno revnih držav.

Prednost študija v Avstraliji je predvsem v tem, da je študentom po končanem izobraževanju Avstraliji nudena možnost, da pridobijo državljanstvo in postanejo rezidenti države. Čeprav imajo domači študenti nekoliko boljše možnosti za zaposlitev v Avstraliji, je kljub temu visok odstotek tistih mednarodnih študentov, ki se zaposlijo v Avstraliji ali pa nadaljujejo izobraževanje. Diplomanti, ki se vrnejo domov, imajo zelo dobre možnosti za zaposlitev v mednarodnih podjetjih. Mednarodni študenti so bolj fleksibilni glede delovnih mest in jim tudi to pomaga pri zaposlitvi, saj se radi preizkušajo na različnih področjih. Predvsem so izpostavili njihovo uspešnost pri reševanju različnih problemov. Izobraževani sektor je izjemnega pomena za avstralsko gospodarstvo. Prav s tem namenom so narejene tudi različne študije o prihodnjem številu mednarodnih študentov. Tako naj bi se po študiji, ki jo je opravil IDP Education v Avstraliji, do leta 2025 močno povečalo povpraševanje tujih študentov po študijskih mestih, ki naj bi rasla s povprečno 3,5-odstotno letno stopnjo rasti. Svetovno število mednarodnih študentov naj bi se tako povečalo iz 2,173 milijonov (2005) na 3,720 milijonov v letu 2025.

Z vstopom Slovenije v Evropsko Unijo se je povečalo tudi število tujih študentov, ki so se odločili nadaljevati študij na njenih izobraževalnih inštitucijah. K temu je prispeval tudi nov program izobraževanja oziroma Bolonjski sistem, ki naj bi bil enoten za celotno Evropo.

Pomembno je, da bi slovenske izobraževalne inštitucije s pomočjo mednarodnih študentov priskrbele tudi nujno potreben izobražen kader, ki ga v posameznih poklicih primanjkuje. Problem je predvsem v tem, ker je veliko število aktivnega prebivalstva pred upokojitvijo, hkrati pa je vstop mladih na trg dela zamaknjen in tako prihaja do problema pri pridobivanju sredstev za izplačilo pokojnin. Na takšen način bi se s pomočjo migriranja intelektualnih migrantov lahko zapolnila luknja v proračunu, ki je nastala zaradi tega neskladja in se bo z leti tudi povečevala.

Slovenija ima odprte možnosti za razvoj in izvoz intelektualnih storitev. Predvsem se mora povezati z izobraževalnimi inštitucijami s področja nekdanjih držav Jugoslavije, hkrati pa bi bilo tudi pametno izkoristiti situacijo in integracijo EU in postaviti temelje tudi kot pomemben ponudnik izobraževanja na evropskem trgu. Obstajajo različne možnosti, vendar pa pri tem največjo vlogo igra popularnost države in kako aktivno je trženje, ki privabi tuje študente.

Literatura in viri

1. Abbott, M. J. & Ali, E. (2005). *The Influence of Exchange Rate Variations on the Destinations of International Students*. Working Paper No. 13. Auckland: Centre for Research in International Education.
2. *About Australia - a global economy* (2008). Najdeno 30. aprila 2009 na spletnem naslovu http://www.dfat.gov.au/facts/global_economy.html.
3. Access Economics (2008, 18. november). *Future demand for higher education*. Australia: Access Economics Pty Limited.
4. *AQF Qualifications* (2007). Najdeno 30. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.aqf.edu.au/AbouttheAQF/AQFQualifications/tabid/98/Default.aspx>.
5. Banks, M., Olsen, A. & Pearce, D. (2007). *Global Student Mobility: An Australian Perspective Five Years On*. Melbourne: IDP Education Pty Ltd. .
6. Baumgartner, J. (2009, 13. maj). *Economic benefits of international education to the USA*. Najdeno 22. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://globalhighered.Wordpress.com/category/service-exports/>.
7. Bourke, P., Coppel, N., Palac - Mcmiken, E. & Flowers, A. (2005). *Education without Borders: International Trade in Education*. Canberra: Commonwealth of Australia.
8. *Britanska sveučilišta brez budžeta, Odzvonilo filozofima*. Najdeno 29. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.novilist.hr/Vijesti/Svijet/odzvonilo-filozofima.aspx>.
9. Bunday, J. (2008). *United Kingdom Balance of payments: The Pink Book*. Office for National Statistics.
10. Cabezudo, A., Christos, C., Carvalho da Silva, M., Demetriadou - Saltet, V., Halbartschlager, F., Mihai, G.P. (2008). *Smernice za globalno izobraževanje – Zasnova in metodologije globalnega izobraževanja za izobraževalce in oblikovalce politike*.
11. Caughlan, S. (2008, 6. november). *Foreign students fingerprint fear*. Najdeno 30. marca 2009 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/7708990.stm.

12. CIE report. *Apec and international education*. (2008, januar). Canberra & Sydney: Centre for international economics.
13. CIE report. *Benefits of trade and trade liberalisation* (2009, maj). Canberra & Sydney: Centre for international economics.
14. Costello, P. (2007, 30. avgust). *Release of the Australia fare report - 2007*. Najdeno 20. decembra 2009 na spletnem naslovu http://www.treasurer.gov.au/Display_Docs.aspx?doc=pre_ssreleases/2007/085.htm&pageID=&min=phc&Year=&DocType=0.
15. Coulombe S., Tremblay J.-T., Marchand S. (2004). *Literacy scores, Human Capital and Growth across 14 OECD Countries*. Ottawa: Statistics Canada.
16. Čelebič, T. (2008, september). *Mednarodna mobilnost študentov in pedagoškega osebja v terciarnem izobraževanju*. Delovni zvezek št.8/2008, let.XVII. Ljubljana: UMAR.
17. Das, S. (2008, 26. julij). *Foreign students at capacity level*. Najdeno 03. januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.theage.com.au/national/foreign-students-at-capacity-level-20080725-3139.html>.
18. Department of Foreign Affairs and Trade. *Trading with the world*. Najdeno 30. januarja 2009 na spletnem naslovu http://www.dfat.gov.au/aib/trade_investment.html.
19. *Education at a Glance* (2008). Paris: Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD) .
20. *Education at a Glance* (2009). Paris: Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD).
21. *Eurostat yearbook (2009)*. Education and training. Najdeno 30. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>.
22. *Finance 2007 (2008, september)*. Financial report of Higher Education Providers. Najdeno 20. avgusta 2009 na spletnem naslovu <http://www.deewr.gov.au/HigherEducation/Publications/FinanceReports/Pages/Finance2007.aspx>.
23. Fischer, K. (2009, 16. november). *Number of foreign students in U.S. hit a new high last year*. Najdeno 20. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://chronicle.com/article/Number-of-Foreign-Students-in/49142/>.

24. Friedman, T. (2000). *The Lexus and the olive tree*. Najdeno 10. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.thomaslfriedman.com/bookshelf/the-lexus-and-the-olive-tree>.
25. Giannotis, A. (2009, 16. oktober). *International students: Cash cows for Australian capitalism*. Najdeno 20. oktobra 2009 na spletnem naslovu http://directaction.org.au/issue/16/international_students_cash_cows_for_australian_capitalism.
26. Hall, G. & Hooper, K. (2008, julij). *Australian`s Export of education services*. Najdeno 20. januarja 2009 na spletnem naslovu http://www.rba.gov.au/PublicationsAndResearch/Bulletin/bu_jun08/aus_exports_education_services.html.
27. Heyneman, P. Stephen (2009). *Social cohesion and education*. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.answers.com/topic/social-cohesion-and-education>.
28. *Informacije o vpisu na Univerzo v Ljubljani za tuje državljane* (2010). Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
29. *International student data for 2008*. Najdeno 10. januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.aei.gov.au/AEI/MIP/Statistics/StudentEnrolmentAndVisaStatistics/2008/Default.htm>.
30. *International students employment outcome survey* (2009, oktober). Najdeno 20. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://aei.gov.au/AEI/CmsTemplates/GeneralTemplates/ContentPage.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID={01E233DE-390B-4EE3-9108-801CDC6FDF3E}&NRORIGINALURL=/AEI/PublicationsAndResearch/Snapshots/Default.htm&NRCACHEHINT=ModifyGuest>.
31. *International students enrolments up 20 %* (2008, 10. december). Najdeno 19. februarja 2009 na spletnem naslovu <https://aei.gov.au/AEI/MIP/ItemsOfInterest/08oio23.htm>.
32. Jackson, M. & Dodd, T. (2009, 15. oktober). *Australia has best government policies for international students, survey finds, as deputy PM addresses conference*. Najdeno 21. novembra 2009 na spletni strani http://www.aiec.idp.com/media_releases.aspx.
33. Jereb, A. (2009). *Ekonomske posledice učne neuspešnosti*. Najdeno 20. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.ucne-tezave.si/sl/index/article/id/18#JerebEkonomskePosledice>.

34. Lenko, T. & Makari, M. (2005). *Australia? Yes!: your personal guide to Australia*. Queensland: Active Solutions and Consulting Group.
35. Lukić, A. (2009, 7. december). *Državna posojila študente*. Najdeno 20. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.zurnal24.si/slovenija/drzavna-posojila-za-studente-152060/clanek>.
36. Malley, B. O. (2007, 21. oktober). *OECD 1: US Share of foreign students drops*. Najdeno 30. maja 2009 na spletnem naslovu <http://www.universityworldnews.com/article.php?Story=2007101812234565&mode=print>.
37. Mazzarol, T. and G. Soutar (2002). "*Push -pull Factors Influencing International Students Destination Choice*," *The International Journal of Educational Management*, 16 (2).
38. McLachlan, R, Clark, C and Monday (2002, marec). *Australia's Service Sector: a Study in Diversity*. Canberra.
39. Miklavič, K. (2008). *Bolonjski proces - pot v modernizacijo visokega šolstva* (magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
40. Miliszewska, I. (2008). *Transnational education programs: students reflections on a fully-online versus a hybrid model*. Australia. Victoria University.
41. *More costs and cash for students* (2009, 21. april). Najdeno 20. junija 2009 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/8010108.stm.
42. *Online education database*. Najdeno 21. januarja 2009 na spletnem naslovu http://www.oecd.org/document/54/0,3343,en_2649_39263238_38082166_1_1_1_1_00.html#2.
43. *Open Doors 2008 Data Tables*. Najdeno 28. marca 2009 na spletnem naslovu <http://opendoors.iienetwork.org/page/131530/>.
44. Open Doors 2009 (2009a). *International students by primary source of funding*. Najdeno 20. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://opendoors.iienetwork.org/?p=150813>.
45. Open Doors 2009 (2009b). *International students in the United States*. Najdeno 20. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://opendoors.iienetwork.org/?p=150649>.

46. Opendoors 2009 fast facts (2009). Institute of international education. Najdeno 20. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://opendoors.iienetwork.org/>.
47. *Overseas students 'One in seven'* (2007, 27. marec). Najdeno 30. julija 2009 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/7181806.stm.
48. Pirc, V (51/2008). *Ko študentje financirajo državo*. Najdeno 21. januarja 2010 na spletnem naslovu http://www.mladina.si/tehdnik/200851/ko_studentje_financirajo_drzavo.
49. Research Snapshot (2009, december). *Export income to Australia from Education Services 2008 - 2009*. Canberra: Australian Government.
50. *Rise in foreign students in UK (2008, 10. januar)*. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/7181806.stm.
51. Schworm, P. (2008, 5. julij). *Foreign students flock to the USA*. Najdeno 21. aprila 2009 na spletnem naslovu http://www.boston.com/news/local/articles/2008/07/05/foreign_students_flock_to_the_us.
52. *Statistični letopis Republike Slovenije 2009* (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
53. *Statistične informacije št. 36/2009* (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
54. *Strategija 2006 – 2009*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
55. Study in Australia (2010). *Tuition Fees*. Najdeno 30. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://studyinaustralia.gov.au/Sia/en/StudyCosts/TuitionFees>.
56. Šimenc, M. (2008, 13. februar). *Mednarodne izmenjave mladih: Svet na dlani*. Najdeno 31. januarja 2009 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/nika/297683.
57. *The Bologna process in higher education in Europe. Key indicators on the social dimension and mobility*. (2009). Eurostat statistical books. Luxemburg.
58. *The global market in universities* (2008, 30. december). Najdeno 30. aprila 2009 na spletnem naslovu http://www.economist.com/world/international/displaystory.cfm?story_id=12863408.

59. *The nature of international education in australian universities and its benefits* (2009, september). Canberra: Strategy Policy and Research in Education Limited.
60. *Top 100 Universities: Top 100 Colleges and Universities* (2009). Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.ulinks.com/topuniversities.htm>.
61. *X – rates.com. Historic Lookup (1998 – 2009)*. Nadeno 20. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.x-rates.com/cgi-bin/hlookup.cgi>.

Priloga

Priloga 1: Delež tujih študentov na ameriških univerzah (2008/2009):

Univerze:	Mednarodni študenti:	Vsi študenti:	Delež tujih študentov:
<i>University of Southern California</i>	7.482	33.747	22,2 %
<i>New York University</i>	6.761	50.917	13,3 %
<i>Columbia University</i>	6.685	25.414	26,3 %
<i>Harvard University</i>	4.735	20.307	23,3 %
<i>Stanford University</i>	3.976	15.945	24,9 %

Vir: *Top 100 Universities: Top 100 Colleges and Universities, 2009.*

Priloga 2: Izobraževalne kvalifikacije, ki jih študent pridobi pri zaključku izobraževanja

<i>Avstralske kvalifikacije</i>	
Poklicno izobraževanje in usposabljanje (VET)	Visokošolsko izobraževanje
Poklicna diploma (1 leto)	Doktorat (3+ let)
Poklicni certifikat (6 mesecev)	Magisterij (1-3 let)
Napredna diploma (1,5 let)	Univerzitetna diploma (3 let)
Diploma (1 leto)	Diploma (1,5 let)
Certifikat IV (1 leto)	Diploma (1 leto)
Certifikat III (1 leto)	Diploma (6 mesecev)
Certifikat II (6 mesecev)	
Certifikat I (6 mesecev)	

Vir: *AQF Qualifications, 2007.*

Priloga 3: Šolnine za posamezne izobraževalne sisteme

Izobraževalni sistem/program	Povprečna letna šolnina (\$AUD)
<i>Srednješolsko izobraževanje</i>	6.000-13.000
<i>VET</i>	5.500-18.000
<i>TAFE</i>	9.000-14.000
<i>Visokošolsko izobraževanje:</i>	
Družboslovje	10.000-13.500
Naravoslovje	11.000-16.500
Magisterij/ Doktorat	11.000-18.500

Vir: *Study in Australia, Tuition fees, 2010.*

Priloga 4: Primerjava povprečnih letnih menjalnih tečajev in izračun indeksov menjalnih tečajev

- povprečni letni menjalni tečaji med AUD in CNY, INR, THB in USD

Leto/Valuta	CNY	INR	THB	USD
1998	5,2263	25,9842	26,0622	0,62962
1999	5,3427	27,8318	24,4482	0,64539
2000	4,8145	26,1287	23,3094	0,58157
2001	4,2793	24,4124	22,9904	0,51701
2002	4,5022	26,4076	23,3883	0,54370
2003	5,4011	30,3530	27,0525	0,65226
2004	6,0980	33,3451	29,6500	0,73676
2005	6,2482	33,5437	30,6721	0,76241
2006	6,0069	34,0430	28,5346	0,75352
2007	6,3730	34,4877	26,9784	0,83871
2008	5,9296	36,6412	27,9751	0,85240
2009	5,4080	38,1873	27,1073	0,79172

Vir: X-rates.com, Historic Lookup, 1998 – 2009.

- indeksi menjalnih tečajev, leto 1998 (AUD=1)

Leto/valuta	CNY	INR	THAI	USD
1998	1,0000	1,0000	1,0000	1,00000
1999	1,0223	1,0711	0,9381	1,02505
2000	0,9212	1,0056	0,8944	0,92368
2001	0,8188	0,9395	0,8821	0,82115
2002	0,8615	1,0163	0,8974	0,86354
2003	1,0335	1,1681	1,0380	1,03596
2004	1,1668	1,2833	1,1377	1,17017
2005	1,1955	1,2909	1,1769	1,21090
2006	1,1494	1,3101	1,0949	1,19678
2007	1,2194	1,3273	1,0352	1,33209
2008	1,1346	1,4101	1,0734	1,35383
2009	1,0348	1,4696	1,0401	1,25745

Vir: X-rates.com, Historic Lookup, 1998 – 2009.

Priloga 5: Višješolsko in visokošolsko izobraževanje v obdobju od študijskega leta 2000/2001 do 2008/2009

VIŠJEŠOLSKO IN VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE							TERTIARY EDUCATION						
Vrsta programa Type of program	Skupaj Total	Višji strokovni Higher vocational	Višješolski (prejšnji) Short-term higher (former)	Visokošolski strokovni (prejšnji) Professional higher (former)	Visokošolski strokovni (1. bolonjska stopnja) Professional higher (1 st Bologna cycle)	Visokošolski univerzitetni (1. bolonjska stopnja) Academic higher (1 st Bologna cycle)	Visokošolski univerzitetni (prejšnji) Academic higher (former)	Magistrski (2. bolonjska stopnja) Master (2 nd Bologna cycle)		Specialistični po visokošolski strokovni izobrazbi (prejšnji) ¹⁾ Specialization after professional higher education (former) ¹⁾	Magistrski (prejšnji) "Magisterij" of science (former)	Doktorski (3. bolonjska stopnja) Doctorate of science (3 rd Bologna cycle)	Doktorski (prejšnji) Doctorate of science (former)
								skupaj total	od tega enoviti magistrski of which uniform master				
Skupaj / Total													
2000/01	91494	4760	61	39671	-	-	43080	-	-	190	3732	-	...
2001/02	99214	6170	91	41548	-	-	46461	-	-	452	4492	-	...
2002/03	101458	8796	-	41421	-	-	45635	-	-	668	4938	-	...
2003/04	104396	11099	-	39819	-	-	47386	-	-	944	5148	-	...
2004/05	112228	12621	-	41235	-	-	49994	-	-	1249	6165	-	964
2005/06	114794	14246	-	36822	3486	3610	48286	1108	-	706	5473	45	1012
2006/07	115944	15831	-	32411	6592	6871	45552	2107	-	695	4635	99	1151
2007/08	115445	16424	-	25712	11200	11023	41402	3130	221	495	4477	326	1256
2008/09	114391	16263	-	19331	15592	15435	36239	4150	759	485	4902	613	1381

Vir: Statistične informacije, št. 36/2009, 2009, str. 18 – 19.

Priloga 6: Tuji študenti na študiju v Sloveniji po narodnosti v obdobju od študijskega leta 2002/2003 do 2008/2009

	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Avstrija	4	173	9	8	8	16	15
Bosna in Hercegovina	201	443	163	175	212	223	253
Hrvaška	369	62	479	492	648	707	759
Italija	60	48	67	73	104	100	111
Srbija in Črna gora	47	64	51	73	124	131	159
Madžarska	3	5	8	12	13	12	14
Makedonija	49	5	87	117	168	202	255
Nemčija	7	5	3	10	10	11	10
Druge države	78	68	113	89	224	272	393
Skupaj:	818	873	980	1049	1511	1674	1969

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2009, str. 137.

Priloga 7: Delež tujih študentov med vsemi vpisanimi študenti po posameznih državah

Delež tujih študentov med vsemi vpisanimi:	Države :
<i>2007</i>	
8,7	OECD
...	EU - 27
1,3	Slovenija
22,5	Avstralija
16,7	Avstrija
12,2	Belgija
6,8	Češka
9	Danska
3,3	Finska
11,3	Francija
3,5	Grčija
...	Irska
4,9	Islandija
2,8	Italija
3,1	Japonska
14,8	Kanada
1	Koreja
...	Luksemburg
3,5	Madžarska
...	Mehika
11,3	Nemčija
6,4	Nizozemska
7,3	Norveška
26,8	Nova Zelandija
0,6	Poljska
4,9	Portugalska
0,9	Slovaška
3,4	Španija
10,3	Švedska
19,3	Švica
0,8	Turčija
...	ZDA
19,5	Velika Britanija

Vir: SURS, Slovenija in države OECD.

Priloga 8: Strateški cilji Univerze v Ljubljani za okrepitev in poglobitev mednarodnega sodelovanja

Strateški cilj C3: Okrepitev in poglobitev mednarodnega sodelovanja				
Pod cilji	Operativni cilji	Kazalnik	Odgovornost	Časovni okvir
Spodbujanje mednarodnega povezovanja v smeri oblikovanja skupnih programov na vseh stopnjah.	Oblikovati vsaj en skupni program na članico v naslednjih dveh letih. Povečevati njihovo število za 10 % na leto.	Število skupnih programov.	Prorektor Vodstva članic	2006 - 2007 2007 - 2009
Povečevanje koordinativne vloge v skupnih programih.	Prevzeti vlogo koordinatorja v 5 % - 10 % skupnih programov.	Delež skupnih programov kjer je UL koordinator.	Prorektor Vodstva članic	2006 - 2009
Večja vključenost v mednarodne raziskovalne mreže in projekte posebej v vlogi koordinatorjev, centrov odličnosti.	Povečanje vključenosti v mednarodne projekte za 10 % na leto. Povečati koordinativno vlogo v mednarodnih projektih na 5 % - 10 %.	Število in vrednost mednarodnih projektov, Število projektov v katerih je UL koordinator Število centrov odličnosti.	Prorektor Vodstva članic	2006 - 2009
Povečanje izmenjave študentov.	Do konca druge stopnje ima vsak študent možnost študirati en semester v tujini.	Delež študentov, ki opravljajo del študija v tujini.	Prorektor Vodstva članic	2006 - 2009
Povečanje vpisa tujih študentov in njihovo vključevanje v tečaje slovenščine.	Vsaj 10 % tujih študentov glede na celotno populacijo. Oblikovanje sklada za pomoč tujim študentom.	Delež tujih študentov.	Prorektor Vodstva članic	2006 - 2009
Oblikovati ponudbo izobraževalnih programov in izvajanje pedagoškega procesa v tujih jezikih.	Vsaka članica ponudi vsaj nabor predmetov za en semester študija v tujem jeziku, ki jih lahko vzporedno izvaja za tuje študente.	Število ponujenih predmetov v tujem jeziku.	Vodstva članic	2006 - 2009